

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

SARA VITEZ

KOPER, 2016

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Zaključna projektna naloga

EVROPSKA JEZIKOVNA RAZNOLIKOST –
PREDNOSTI IN SLABOSTI

Sara Vitez

Koper, 2016

Mentor: doc. dr. Igor Rižnar

POVZETEK

Jezikovna raznolikost predstavlja temelj evropske identitete in Evropske unije, saj je na njenem območju združenih veliko držav in posledično veliko različnih jezikov, kultur, ki morajo medsebojno sodelovati.

Zaključna projektna naloga obravnava evropsko jezikovno raznolikost ter njene prednosti in slabosti. V teoretičnem delu najprej obravnavamo Evropsko unijo, njeno zgodovino, temeljne pogodbe in institucije, nato pa zgodovino jezika ter jezikovne skupine in evropsko jezikovno politiko, uradne jezike in ukrepe, ki spodbujajo jezikovno raznolikost. V empiričnem delu s pomočjo anketnega vprašalnika raziskujemo, kakšno mnenje imajo ljudje o prednostih in slabostih jezikovne raznolikosti.

Ključne besede: Evropska unija, jeziki, jezikovna raznolikost, institucije EU, evropska jezikovna politika.

SUMMARY

Language diversity represents the foundation of european identity and European Union itself because on its territory there are united a lot of countries and consequently many different languages and cultures must work together.

The main purpose of this thesis is to present european language diversity and its benefits and weaknesses. In the theoretical part we describe European Union, its history, treaties and institutions and we continue with the presentation of history of language, language groups, european language policy, official languages of EU and measures which promote language diversity. In the empirical part we carried out a research about benefits and weaknesses of language diversity, more exactly people`s view on this matter.

Keywords: European union, languages, language diversity, EU institutions, european language policy.

UDK: 81:061.1 EU(043.2)

VSEBINA

1 UVOD	1
1.1 Opredelitev obravnavanega problema in teoretičnih izhodišč.....	1
1.2 Namen in cilji zaključne projektne naloge	1
1.3 Predvidene metode za doseganje ciljev	2
1.4 Predpostavke in omejitve pri obravnavanju problema	2
2 EVROPSKA UNIJA.....	3
2.1 Zgodovina Evropske unije.....	3
2.2 Temeljne pogodbe Evropske unije	4
2.2.1 Rimska pogodba	4
2.2.2 Maastrichtska pogodba oziroma Pogodba o Evropski uniji (PEU)	5
2.2.3 Lizbonska pogodba.....	5
2.3 Institucije Evropske unije	6
2.3.1 Evropski parlament (Parlament).....	6
2.3.2 Evropska komisija (Komisija)	7
2.3.3 Svet Evropske unije oz. Svet ministrov (Svet)	7
2.3.4 Evropski svet	8
2.3.5 Sodišče Evropske unije.....	8
2.3.6 Evropska centralna banka	9
2.3.7 Evropsko računsko sodišče.....	10
2.3.8 Ostali organi	10
2.4 Postopki sprejemanja odločitev	11
2.5 Skupne evropske politike	12
3 JEZIK.....	14
3.1 Zgodovina in jezikovne skupine.....	14
3.1.1 Izvor jezika in jezikovne družine	15
3.2 Evropska jezikovna politika	16
3.2.1 Programi in ukrepi za spodbujanje jezikovne raznolikosti.....	17
3.3 Uradni jeziki Evropske unije in položaj manjšinskih in regionalnih jezikov	18
3.4 Evropski dan jezikov	19
4 RAZISKAVA	20
4.1 Načrtovanje in izvedba raziskave	20
4.2 Analiza pridobljenih podatkov	20
5 SKLEP	29
LITERATURA IN VIRI.....	30

PRILOGA	32
----------------------	-----------

PONAZORILA

Slika 1: Redni zakonodajni postopek	11
Slika 2: Indoevropski jeziki.....	16
Slika 3: Spol anketirancev	20
Slika 4: Starost anketirancev	21
Slika 5: Izobrazba anketirancev	21
Slika 6: Število zaposlenih v podjetju	22
Slika 7: Znanje jezikov kot pogoj za zaposlitev	22
Slika 8: Učenje tujih jezikov	23
Slika 9: Kvaliteta jezikovnega izobraževanja v slovenskem šolskem sistemu	23
Slika 10: Znanje tujih jezikov in nove delovne priložnosti.....	24
Slika 11: Poznavanje ukrepov in programov Evropske unije, ki spodbujajo jezikovno raznolikost	24
Slika 12: Prednosti in slabosti jezikovne raznolikosti.....	25
Slika 13: Pomembnost jezikov v podjetju in dodelitev sredstev za spodbujanje jezikovne raznolikosti	26
Slika 14: Poslovanje podjetja v tujini.....	27
Slika 15: Komunikacija s tujim trgov v jeziku manjših narodov.....	27
Slika 16: Dodatni stroški kot posledica evropske jezikovne raznolikosti.....	28
Slika 17: Težave pri komunikaciji v tujini ali s tujimi strankami	28

KRAJŠAVE

EU	Evropska unija
ESPJ	Evropska skupnost za premog in jeklo
EGS	Evropska gospodarska skupnost
EURATOM	Evropska skupnost za atomsko energijo
EMU	Ekonomska in monetarna unija
ECB	Evropska centralna banka
PEU	Pogodba o Evropski uniji
OLAF	Evropski urad za boj proti goljufijam
MERCATOR	Evropski raziskovalni center večjezičnosti in učenja jezikov
EESO	Evropski ekonomsko – socialni odbor
EACEA	Izvajalska agencija za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo
CED	Center Ustvarjalna Evropa
ECLIL	Integrirano učenje jezika
UNESCO	Organizacija Združenih Narodov za izobraževanje, znanost in kulturo

1 UVOD

V zaključni projektni nalogi smo najprej opredelili pojem Evropske unije (EU) ter opisali zgodovino, temeljne pogodbe in institucije EU. V drugem delu naloge smo opredelili pojem jezika, njegovo zgodovino in jezikovne skupine, da bi spoznali, od kod izhaja in kako se je razvijal. Podrobneje smo raziskali prednosti in slabosti jezikovne raznolikosti ter njihov vpliv na prebivalce Slovenije oz. zaposlene prebivalce.

Kulturna in jezikovna raznolikost sta temelj evropske identitete in Evropske unije. »Če nastanek večine evropskih narodov temelji na njihovih identitetnih jezikih, pa lahko Evropska unija temelji le na svoji jezikovni raznolikosti.« (Stritar in Stabej 2009)

1.1 Opredelitev obravnavanega problema in teoretičnih izhodišč

V projektni nalogi obravnavamo pomembnost jezikovne raznolikosti v Evropski uniji ter njene prednosti in slabosti. Jezikovna raznolikost je ena izmed prioritet Evropske unije, kar dokazujejo različne evropske strategije in jezikovne politike, na primer resolucija Evropskega sveta o evropski strategiji za večjezičnost (2008). Slednja o strategiji za večjezičnost navaja, da sta jezikovna in kulturna raznolikost del evropske identitete ter da je takšna raznolikost hkrati skupna dediščina, bogastvo, izziv in prednost Evrope. Leta 2002 je Evropska unija sprejela cilj »materni jezik + 2«, s katerim želi spodbuditi državljane Evropske unije, da bi poleg maternega jezika govorili še dva tuja jezika. Vendar pa je ob tem potrebno poudariti, da je jezikovna raznolikost kompleksno področje, ki bo potrebovalo še veliko časa in sredstev za uresničevanje vseh programov, ki jezikovno raznolikost spodbujajo.

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (2000), ki je z *Lizbonsko pogodbo* postala pravno zavezujoča, nalaga Evropski uniji odgovornost za spoštovanje jezikovne raznolikosti (*člen 22*) in prepoveduje diskriminacijo na podlagi jezika (*člen 21*) (Evropski parlament 2016).

1.2 Namen in cilji zaključne projektne naloge

Namen zaključnega projektne dela je predstaviti jezikovno raznolikost Evropske unije. Predstavili smo jezikovno zgodovino Evrope, jezik v povezavi z Evropsko unijo ter vpliv jezikovne raznolikosti na njeno delovanje, njene prebivalce in sporazumevanje med njimi. Posebej smo predstavili tudi prednosti in slabosti evropske jezikovne raznolikosti.

V okviru empirične raziskave smo izvedli anketo, s katero smo želeli ugotoviti, kaj zaposleni prebivalci Slovenije menijo o sami jezikovni raznolikosti ter njenih prednostih in slabostih. Na primer, ugotavljali smo, ali znanje jezikov pozitivno vpliva na iskanje zaposlitve ali jezikovna raznolikost povzroča komunikacijsko vrzel med ljudmi.

1.3 Metode za doseganje ciljev

Za teoretični del naloge smo uporabili deskriptivno metodo, s katero smo opisali obstoječa stanja in dejstva, podatke zanje pa pridobili iz različnih virov in literature.

Pri izvedbi raziskave smo uporabili metodo anketiranja, sledila je analiza rezultatov, ki so grafično predstavljeni v četrtem poglavju. Na koncu smo s pridobljenimi rezultati potrdili ali ovrgli predpostavljene hipoteze.

1.4 Predpostavke in omejitve pri obravnavanju problema

V zaključni projektni nalogi predpostavljamo, da je pomembna prednost evropske jezikovne raznolikosti ravno spoznavanje tujih jezikov in kultur, raznolikost prebivalstva Evropske unije in bogata jezikovna dediščina, za ohranjanje katere bi morali nameniti še več sredstev, saj jo bomo v nasprotnem primeru izgubili. Predpostavljamo tudi, da nam jezikovna raznolikost izboljšuje možnosti za zaposlitev in izobraževanje.

Po drugi strani lahko jezikovna raznolikost povzroči komunikacijsko vrzel med ljudmi, saj posameznik, ki ne pozna tujega jezika in tujih kultur, morda ne bo razumel ljudi, ki ne izhajajo z njegovega govornega ter kulturnega območja. Med drugim lahko zaradi morebitnih slabših možnosti za zaposlitev povzroči dodatne socialne razlike med ljudmi, ki imajo znanje jezika, in tistimi, ki ga nimajo. Prav tako predpostavljamo, da lahko jezikovna raznolikost podjetjem in prebivalcem onemogoči, da bi popolnoma izkoristili vse priložnosti, ki jih ponuja skupni trg. Njihova konkurenčnost v tujini bo manjša, v kolikor za jezikovno izobraževanje ne bodo namenili dovolj sredstev. Obenem se postavlja tudi vprašanje, ali politika jezikovne raznolikosti vodi do izpostavljanja in večinske uporabe jezikov večjih narodov, pri čemer bodo jeziki manjših narodov še hitreje odšli v pozabo.

Pri pisanju zaključne projektna naloge smo se srečali tudi z nekaterimi omejitvami. Omenimo lahko iskanje ustrezne literature in nezainteresiranost ljudi za reševanje anket.

2 EVROPSKA UNIJA

Evropska unija je zveza držav, ki delujejo na podlagi temeljnih pogodb in njihovih nadgradenj (Moja Evropa 2004).

2.1 Zgodovina Evropske unije

Začetki Evropske unije segajo v leto 1951, ko so ustanovne članice Nizozemska, Francija, Italija, Belgija, Luksemburg in Nemčija podpisale *Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo (ESPJ)*, ki je pričela veljati julija 1952. Podlaga za to pogodbo je bila *Schumanova deklaracija*, s katero je francoski zunanji minister Robert Schuman leta 1950 predlagal ustanovitev skupnega trga za takrat pomembni gospodarski panogi, jeklo in premog. Glavni namen ustanovitve ESPJ pa je bila odprava trgovinskih ovir in vzpostavitev skupnega trga, na katerem bo omogočeno prosto gibanje tovarov med državami članicami. Obenem je bil cilj tovrstnega povezovanja tudi zagotoviti mir, saj se je druga svetovna vojna komaj končala, strah pred novimi spopadi pa je ostal prisoten (Fontaine 2014; Majcen idr. 2012; Moja Evropa 2004).

Ko so se pokazali pozitivni učinki Evropske skupnosti za premog in jeklo, so članice pričele z novimi dialogi za poglobitev sodelovanja na gospodarskem področju. Tako so marca 1957 za neomejeno časovno obdobje podpisale *Rimsko pogodbo*, s katero so ustanovile Evropsko gospodarsko skupnost (EGS), ki je predhodnica današnje EU, in Evropsko skupnost za atomsko energijo (EURATOM). V šestdesetih letih 20. stoletja je prišlo do vzpostavitve carinske unije ter skupnih trgovinskih in kmetijskih politik. Ukrepi so zaradi svoje uspešnosti privedli do prve širitve, saj so se Skupnostim pridružile Danska, Irska in Združeno kraljestvo. Leta 1981 se je pridružila še Grčija, leta 1986 pa Španija in Portugalska. Tega leta so države članice podpisale *Enotno evropsko listino* oziroma *Enotni evropski akt*, ki je bil potreben zaradi razvoja in povečanja Evropske skupnosti. Veljati je pričel leta 1987, z njim pa so se države članice zavezale k medsebojnemu obveščanju in posvetom o zunanje-političnih zadevah pred izvajanjem kakršnihkoli ukrepov (Moja Evropa, 2004; Fontaine, 2014; Kobale idr. 2012).

Eden izmed ciljev *Enotnega evropskega akta* je bil vzpostavitev enotnega trga do 1993. Nekatere izmed institucionalnih sprememb, ki so bile z aktom uvedene, so priznanje obstoja Evropskega sveta ter povečana moč Evropskega parlamenta v zakonodajnem postopku. V naslednjih letih je Evropa doživela številne spremembe politične podobe, saj je po padcu berlinskega zidu sledila združitev Nemčije (1990). Obenem je razpadala Sovjetska zveza, kar je privedlo do demokratizacije držav srednje in vzhodne Evrope (Fontaine 2014; Majcen idr. 2012; Moja Evropa 2004).

Leta 1992 prišlo do podpisa *Maastrichtske pogodbe* oz. *Pogodbe o Evropski uniji*, s katero je nastala Evropska unija, pogodba pa je stopila v veljavo novembra 1993. Med leti 1990 in 1993 se je v Evropski uniji uvajal program *Ekonomске in monetarne unije (EMU)*: v prvi stopnji so uvedli konvergenčna pravila, države članice pa so morale odpraviti preostale ovire za prosti pretok kapitala. Sledila je druga stopnja, s katero so med leti 1994 in 1998 ustanovili Evropski denarni institut in zagotovili neodvisnost centralnih bank. V tem času je Evropski svet uvedel dodatne pogoje, ki so otežili pristop držav v EU. Leta 1995 se je s četrto širitvijo število članic EU povečalo na 15, saj so se ji pridružile Avstrija, Finska in Švedska. Hkrati je to bila tudi prva širitev EU, ker je Unija formalno obstajala šele dobri dve leti. Ko je januarja 1999 Evropska unija pričela z uvajanje tretje stopnje *EMU*, je bila uvedena nova evropska valuta (evro), ki jo

je leta 2002 pričelo uporabljati 12 držav članic. Prav tako je v tretji stopnji z delovanjem pričela Evropska centralna banka (ECB) (Moja Evropa, 2004; Fontaine, 2014; Kobale idr. 2012). Ker je bilo v EU potrebno spremeniti način dela, poenostaviti postopke in organizacijske oblike, so države članice leta 1997 podpisale *Amsterdamsko pogodbo*, ki je postala veljavna maja 1999. Nekateri cilji navedene pogodbe so bili: odprava preostalih ovir prostega gibanja, spoštovanje človekovih pravic, okrepitev vloge EU v svetu. Evropski svet je leta 2000 sprejel *Listino o temeljnih pravicah EU*, v kateri so opredeljene različne pravice državljanov EU, na primer pravica do kulturne, verske in jezikovne raznolikosti. Konec devetdesetih let 20. stoletja so se pričela pogajanja za pridružitve največjega števila držav do tedaj, ki so posledično privedla do podpisa Pogodbe iz Nice februarja 2001. Pogodba, ki je stopila v veljavo v začetku leta 2003, je med drugim spremenila tudi *Pogodbo o Evropski uniji* in *Pogodbo o ustanovitvi Evropskih skupnosti*. Države, ki so zaprosile za članstvo v EU, so bile Bolgarija, Ciper, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Poljska, Romunija, Slovaška in Slovenija. Večina omenjenih držav kandidat se je EU pridružila 1. maja 2004, medtem ko sta se Romunija in Bolgarija pridružili v letu 2007. Omenjene države so že pred pridružitvijo sodelovale v postopkih EU, kot je na primer sprejem *Deklaracije o prihodnosti Evropske unije oz. Laekenske deklaracije* (2001), ko so sprejeli *Konvencijo o prihodnosti Evrope*. V letu 2003 so nato pripravili še *Osnutek pogodbe o ustavi za Evropo*, ki so ga nato podpisali v oktobru 2004, vendar je bil na referendumih zavrnjen, kar je privedlo do priprave in podpisa *Lizbonske pogodbe*. Zadnja širitev EU je bila v letu 2013, ko se je pridružila Hrvaška (Fontaine 2014; Majcen idr. 2012; Moja Evropa 2004).

2.2 Temeljne pogodbe Evropske unije

Razvoj pravne podlage Evropske unije sloni na treh temeljnih pogodbah, in sicer *Rimske pogodbe*, do podpisa katere je prišlo leta 1957; nato so leta 1992 podpisali *Maastrichtsko pogodbo* oziroma *Pogodbo o EU*, do podpisa tretje temeljne pogodbe, tj. *Lizbonske pogodbe*, pa je prišlo leta 2009.

2.2.1 Rimska pogodba

Kot smo že omenili, so z *Rimsko pogodbo* ustanovili Evropsko gospodarsko skupnost in Evropsko skupnost za atomsko energijo, sama pogodba pa je bila sklenjena za nedoločen čas. Osnovna naloga EGS je bila ustanovitev skupnega trga, kar je zahtevalo vzpostavitev carinske unije in odstranitev ovir, da bi dosegli prost pretok blaga, storitev, kapitala in oseb, druga naloga pa je bil nadaljnji razvoj sodelovanja med državami članicami. Medtem ko je bila naloga EURATOM spodbujanje atomske proizvodnje v Evropi, pa tudi sodelovanja med državami članicami na področju atomske energije. Obe skupnosti sta imeli podoben položaj in podobno strukturo organov, vendar je skupnost EGS kmalu pridobila osrednjo vlogo, prav tako pa se je v skupnosti povečalo delovanje dveh institucij, in sicer Sveta ministrov ter Parlamentarne skupščine. Kot vsaka skupnost je tudi EGS imela obdobje krize, ki se je odražalo na gospodarskem, pa tudi političnem področju. Ena izmed večjih kriz je bila »politika praznega stola« leta 1966, ko je francoska delegacija v Svetu ministrov preprečila sprejem kakršnihkoli odločitev, ker se ni udeleževala zasedanj te institucije. Do preprečitve pa je prišlo, ker je v tistem obdobju Svet ministrov sprejemal odločitve izključno s soglasjem. Zaradi pogovorov evropskih voditeljev o ustanovitvi in razvoju skupnega evropskega trga je EGS dobila ponoven zagon, pri čemer je eno izmed pomembnejših vlog imel takratni predsednik Evropske komisije

Jacques Delors, sam postopek oblikovanja skupnega trga pa se je pričel s sprejetjem *Enotnega Evropskega Akta* (Fontaine 2014; Majcen idr. 2012; Moja Evropa 2004).

2.2.2 Maastrichtska pogodba oziroma Pogodba o Evropski uniji (PEU)

Maastrichtska pogodba je bila decembra 1991 sprejeta s strani Evropskega sveta, ki je bil sestavljen iz predsednikov držav in/ali vlad, v veljavo pa je stopila 1. novembra 1993. Pogodba predstavlja pomembno prelomnico v razvoju Evropske unije, ker je podlaga za nastanek EU, saj so takrat Evropsko gospodarsko skupnost preimenovali v Evropsko unijo, uvedli evropsko državljanstvo za vse državljane držav članic EU, oblikovali skupno zunanjo politiko, s katero so države članice skupaj nastopale v odnosu do ostalih držav po celem svetu in ki je bila podlaga za sodelovanje na področju policije ter sodstva. Prav tako je bila pomembna točka navedene pogodbe priprava na evropsko monetarno unijo, oblikovanje skupne valute in uvedba nekaterih elementov politične unije. Vse novosti, ki jih je prinesla *PEU*, so med drugim zahtevale tudi spremembo pravnega sistema Evropske skupnosti, v katerega so uvedli pojem državljanstva EU, dodali institucionalne spremembe (najpomembnejše so bile uvedba Odbora regij in postopka soodločanja kot zakonodajnega postopka, pri katerem imata Evropski parlament in Svet EU enakopravno vlogo) in nova področja delovanja Evropske skupnosti: sodelovanje na industrijskem in razvojnem področju, izobraževanje, mladina in kultura, vseevropska omrežja, zaščita potrošnika in zdravstvo (Majcen idr. 2012; Moja Evropa 2004).

2.2.3 Lizbonska pogodba

Lizbonska pogodba je bila podpisana oktobra 2007, vendar je veljati začela šele decembra 2009, saj je lahko stopila v veljavo šele, ko je bila ratificirana s strani vseh držav članic EU. Pripravili so jo, ker je EU potrebovala način sprejemanja odločitev, ki bi bil bolj učinkovit, in tudi, ker je bil osnutek ustave, ki so ga pripravili z namenom zamenjave dotedanjih Pogodb, dvakrat zavržen na referendumu. S podpisom pogodbe so tako uvedli glavnino sprememb, ki so bile predvidene za ustavo. Nekateri izmed teh sprememb so bile povečanje moči Evropskega parlamenta, uvajanje novih funkcij stalnega predsednika Evropskega sveta in spreminjanje postopkov glasovanja v Svetu ministrov. Prav tako so izboljšali tudi preglednost sistema in delovanja EU, ker so postavili točna navodila glede območij pristojnosti držav članic na področju skupnih evropskih politik (Majcen idr. 2012; Moja Evropa 2004; Novak 2016).

Pogodbo so pripravili, ker je Evropska unija potrebovala bolj učinkovit način sprejemanja odločitev in prenovu pravil delovanja, saj je do takrat delovanje temeljilo na pravilih, ki so bila predvidena za delovanje EU s 15-imi članicami. Najpomembnejše (institucionalne) spremembe, ki so prišle z *Lizbonsko pogodbo* v veljavo, so sledeče:

- večja učinkovitost pri odločanju,
- povečanje moči Evropskega parlamenta in nacionalnih parlamentov držav članic v postopkih sprejemanja odločitev in
- večja enotnost EU v zunanjih odnosih (Majcen idr. 2012; Moja Evropa 2004; Novak 2016).

2.3 Institucije Evropske unije

Za Evropsko unijo lahko trdimo, da ima edinstveno institucionalno ureditev, sestavljeno iz Evropskega sveta, Sveta Evropske unije, Evropskega parlamenta in Evropske komisije, ki predstavljajo najpomembnejše institucije EU.

2.3.1 *Evropski parlament (Parlament)*

Evropski parlament je edina institucija, katere predstavnike izvolijo neposredno vsakih pet let. Njegov namen je zastopanje interesov državljanov članic, poslanci pa se srečujejo v Bruslju in Strasbourgu, kjer se odvijajo njihova mesečna srečanja, imenovana »plenarna zasedanja«, in v Luksemburgu, kjer je generalni sekretariat, ki opravlja redno upravno delo. Parlament sestavlja 751 poslancev, pri čemer so sedeži razdeljeni na podlagi deleža prebivalstva EU, ki ga ima posamezna država članica, vendar pa posamezna članica ne sme imeti več kot 96 oziroma manj kot 6 sedežev. V samem parlamentu so poslanci razdeljeni po politični pripadnosti in ne po nacionalni, posameznih političnih skupin – pravimo jim tudi parlamentarni odbori – pa je dvajset.. Pristojnosti parlamenta vključujejo zakonodajo, nadzor in proračun (Fontaine 2014; Kako deluje Evropska unija 2014; Majcen idr. 2012).

Zakonodajna pristojnost obsega sprejemanje novih pravnih aktov, ki jih predlaga Evropska komisija, osnutek zanje pa pripravi 20 parlamentarnih odborov. »Postopek soodločanja«, ki je tudi redni zakonodajni postopek, se uporablja za večino zakonodaje EU. Zakonodaja, sprejeta v rednem postopku, so skupni akti Parlamenta in Sveta, ki sta v tem postopku tudi enakopravna in sta zadolžena za sprejem oz. zavrnitev posameznega predloga, ki ga pripravi Evropska komisija. Pri vseh pomembnih političnih ter institucionalnih odločitvah (npr. področje socialne varnosti in zaščite, posrednega obdavčevanja) in mednarodnih sporazumih, kamor spada tudi pogodba o širitvi EU, je potrebna odobritev Evropskega parlamenta, pri ostalih pa zadostuje posvetovanje. Zakonodajna pristojnost Evropskega parlamenta vključuje tudi pregledovanje letnega delovnega programa Komisije, na podlagi katerega lahko poda pobudo za novo zakonodajo in Komisijo zadolži za osnovanje predloga (Fontaine 2014; Kako deluje Evropska unija 2014; Majcen idr. 2012).

Naslednja pristojnost Evropskega parlamenta je demokratični nadzor vseh evropskih institucij. Pri tem lahko omenimo, da je ta največji nad Evropsko komisijo, saj lahko parlament celo poda predlog nezaupnice in v kolikor slednjega potrdi dvotretjinska večina, mora celotna Komisija odstopiti. Prav tako Evropski parlament odloča tudi o začetku delovanja Komisije, saj mora potrditi vse predlagane komisarje in predsednika, pred njihovo potrditvijo pa opravi zaslišanje. Nadzor nadaljuje tudi med njihovim mandatom, saj redno preučuje poročila in zastavlja vprašanja o njihovem delu. Nadalje njihov nadzor obsega še nadziranje Evropske centralne banke, dela Sveta Evropske unije ter proučevanje peticij državljanov (Fontaine 2014; Kako deluje Evropska unija 2014; Majcen idr. 2012).

Zadnja pristojnost Evropskega parlamenta je proračun, kar pomeni, da lahko vpliva na porabo sredstev EU. O letnem proračunu EU odloča skupaj s Svetom Evropske unije in ga lahko sprejme ali zavrne, nato pa spremlja preko celega leta. S Svetom odloča tudi o sedemletnih finančnih načrtih Evropske unije, posledično pa ima precejšen vpliv na oblikovanje politik EU (Fontaine 2014; Kako deluje Evropska unija 2014; Majcen idr. 2012).

2.3.2 Evropska komisija (Komisija)

Za Evropsko komisijo lahko trdimo, da je ključna institucija Evropske unije, saj ima edina pravico, da pripravlja nove zakonodajne predloge EU ter jih posreduje Svetu in Parlamentu v razpravo, ki jih nato sprejmejo ali zavrnejo. Prav tako je politično neodvisna institucija in zastopnica interesov celotne Unije s sedežem v Bruslju ter predstavništvu v vseh državah članicah. Komisijo sestavlja 28 generalnih direktoriatov, vodijo pa jih komisarji, ki so zadolženi vsak za svoj resor, ki jim je bil dodeljen s strani predsednika. Iz vsake države članice EU prihaja en član Komisije, kar vključuje njenega predsednika in visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, imenovani pa so za petletni mandat (Fontaine 2014; Kako deluje Evropska unija 2014; Majcen idr. 2012).

Evropska komisija je izvršilna veja EU, kar pomeni, da mora zagotavljati izvajanje uredb in direktiv, ki jih sprejmeta Svet in Parlament; v nasprotnem primeru lahko vloži tožbo zoper kršiteljico in jo na ta način prisili k ravnanju v skladu z zakonodajo EU. To nalogo izvršuje skupaj s Sodiščem Evropske unije. Kot preostali dve pomembnejši nalogi lahko omenimo upravljanje ter izvajanje politike in proračuna EU, kamor spada tudi določanje prednostnih nalog za porabo proračunskih sredstev ter zastopanje Unije v svetu, saj se kot zastopnica vseh držav članic pogosto pogaja na mednarodnem prizorišču, še posebej na področju trgovinske politike, politike širitve in humanitarne pomoči (Fontaine 2014; Kako deluje Evropska unija 2014; Majcen idr. 2012).

2.3.3 Svet Evropske unije oz. Svet ministrov (Svet)

Svet Evropske unije oz. Svet ministrov zastopa interese držav članic in je sestavljen iz predstavnikov vlad držav članic oz. njihovih ministrov, vsak predstavnik pa je pristojen za svoje področje. Kateri minister se bo posameznega/določenega srečanja udeležil, je odvisno od teme dnevnega reda, kar imenujemo »sestava« Sveta. Skupno je deset sestav, in sicer: splošne zadeve, pravosodje in notranje zadeve, socialna politika, zdravje in varstvo potrošnikov, ekonomske in finančne zadeve, zaposlovanje, konkurenčnost (notranji trg, veselje, raziskave in industrija), promet, telekomunikacije in energija, izobraževanje, mladina, kultura in šport, kmetijstvo in ribištvo ter okolje,. Predseduje jim država članica, ki predseduje tudi Svetu. Zadnja sestava pa so zunanje zadeve, kjer predseduje visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko. Ker Svet EU zaradi načela enakopravnosti nima stalnega predsedujočega, posamezna država članica predseduje Svetu 6 mesecev, nakar predsedstvo prevzame naslednja članica. Edini Svet EU, ki predsedstvo prevzame za daljše obdobje, je Svet EU za zunanje zadeve, ki ga prevzame za obdobje petih let, predseduje pa mu visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, ki je hkrati tudi član Evropske komisije. Ko posamezna država članica predseduje Svetu, mora oblikovati dnevni red, organizirati sestanke, predlagati smernice in oblikovati kompromise, potrebne za sprejetje odločitev Sveta EU, ter redno komunicirati s ključnimi akterji. Najpomembnejša naloga je sprejemanje zakonov in proračuna EU, odgovornost za ti dve nalogi pa si, kot že omenjeno v predhodni točki, deli z Evropskim parlamentom. Poleg tega je naloga Sveta sklepanje, torej uradno podpisovanje, mednarodnih sporazumov EU s tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami, za katere se pogaja Komisija, oblikovanje skupnih zunanjih in varnostnih politik Evropske unije na podlagi smernic Evropskega sveta ter usklajevanje politik držav članic. Svet v skladu z *Lizbonsko pogodbo* lahko odloča soglasno, s kvalificirano večino ali večinskim glasovanjem, pri čemer je vrsta odločanja odvisna od področja, o katerem odločajo. Soglasno odločanje je

potrebno samo pri pomembnejših vprašanjih, kot so sprememba pogodb ali priključitev nove članice Uniji, pri večini drugih primerov pa zadostuje kvalificirana večina, kar od 1. novembra 2014 in v skladu z *Lizbonsko pogodbo* pomeni, da bo odločitev sprejeta, v kolikor jo bo sprejelo 55 % držav članic, ki pa morajo hkrati predstavljati vsaj 65 % prebivalstva EU (Fontaine 2014; Kako deluje Evropska unija 2014; Majcen idr. 2012).

2.3.4 Evropski svet

Nadaljnje lahko omenimo še Evropski svet, ki obstaja že od leta 1974, vendar do *Lizbonske pogodbe* ni bil uveljavljen kot institucija. Gre za najvišji politični organ, ki je sestavljen iz voditeljev držav ali vlad – predsednikov ali premierjev – ter predsednika Evropske komisije, sodeluje pa tudi sekretariat Sveta EU. Sestane se štirikrat letno v Bruslju, njihova zasedanja imenujemo tudi »vrh«. Ima stalnega predsednika, ki ga izvoli Evropski svet s kvalificirano večino za 2,5-letni mandat, ki ga je možno enkrat podaljšati. Glavna naloga Evropskega sveta je določanje ciljev EU in načinov, kako jih doseči. Ker Evropski svet ne sprejema zakonodaje, ob zaključku posameznega srečanja izdela »sklepe«, ki predstavljajo glavne ugotovitve zasedanj in odločitev. Te mora nato obravnavati Svet, hkrati pa lahko Evropski svet pozove Evropsko komisijo, da pripravi predloge, ki obravnavajo priložnosti in izzive Unije. Odločitve sprejema s soglasjem oziroma konsenzom (glasujejo lahko samo predsedniki držav ali vlad), kar pomeni, da ne sme biti nihče proti, vendar pa je vedno več primerov, v katerih lahko odloča s kvalificirano večino (Fontaine 2014; Kako deluje Evropska unija 2014; Majcen idr. 2012).

2.3.5 Sodišče Evropske unije

Sodišče Evropske unije (Sodišče) ima sedež v Luksemburgu, sestavlja ga po en sodnik iz vsake države članice, sodnikom pa pomaga devet generalnih pravobranilcev. Imenovani so s strani vlad držav članic za šestletni mandat. Vloga Sodišča je zagotoviti, da se zakonodaja EU ustrezno izvaja v vseh državah članicah, zato preverja zakonitost dejavnosti institucij EU ter če države članice izpolnjujejo svoje obveznosti. Na zahtevo sodišč držav članic pa tudi razlaga zakonodajo EU. Da bi olajšali obravnavo predloženih zadev, je Sodišče razdeljeno na dva organa:

- Sodišče, ki se ukvarja z obravnavo prošenj nacionalnih sodišč za predhodno odločanje in nekaterimi ničnostnimi tožbami ter pritožbami in
- Splošno sodišče, ki odloča o določenih ničnostnih tožbah držav članic in o vseh ničnostnih tožbah posameznikov ter podjetij (Fontaine 2014; Kako deluje Evropska unija 2014).

Ustanovljeno je bilo tudi Specializirano sodišče za uslužbence EU; naloga slednjega je razsoja v sporih med EU in med njenimi zaposlenimi v institucijah Evropske unije.

Najpogostejše vrste zadev, ki jih Sodišče prejme v odločanje, so:

1. Predhodno odločanje.
2. Postopki za ugotavljanje kršitev.
3. Ničnostne tožbe.
4. Tožbe zaradi nedelovanja.

Kot smo že omenili, je Sodišče Evropske unije sestavljeno iz 28-ih sodnikov, ki jim pomaga 9 generalnih pravobranilcev, ki podajajo pravno mnenje oziroma »sklepne predloge« o zadevah,

ki so predložene sodišču. Ob tem je pomembno poudariti, da mora biti njihovo delo javno in nepristransko. Sodišče ima tudi predsednika, ki pa je, za razliko od članov, izvoljen za obdobje treh let. Kje bo Sodišče odločalo, je odvisno od zapletenosti in pomembnosti zadeve, lahko gre za občno sejo, senat treh ali petih sodnikov ali veliki senat trinajstih sodnikov. Drugi organ Sodišča pa je Splošno sodišče, ki ga prav tako sestavlja 28 sodnikov in predsednik, ki so imenovani za šestletno obdobje s strani držav članic oziroma izvoljen za triletno obdobje s strani sodnikov članov Splošnega sodišča. V večini zadev Splošno sodišče odloča v senatu treh sodnikov, vendar lahko odloča tudi v senatu petih sodnikov ali pa, v nekaterih primerih, odloča sodnik posameznik. Vsak postopek se prične s predložitvijo zadeve sodnemu tajništvu Sodišča, nakar se določi sodnik in generalni pravobranilec. Nadaljevanje postopka je razdeljeno v dva dela, pisnega in ustnega. V prvem oz. pisnem delu vse udeležene stranke predložijo pisne izjave, dodeljeni sodnik pa pripravi poročilo, ki se nato obravnava na upravni seji Sodišča. V kolikor menijo, da je potreben ustni del, sledi javna obravnava, ki se zaključi s sodbo. Le občasno pa se Sodišče zaradi vrste zadeve in možnosti zaključka v treh mesecih odloči za hitri postopek (Fontaine 2014; Kako deluje Evropska unija 2014; Majcen idr. 2012).

2.3.6 Evropska centralna banka

Evropska centralna banka (ECB) ima sedež v Frankfurtu. Gre za neodvisno institucijo, kar pomeni, da ne sme spraševati ne sprejemati navodil vlad posameznih držav članic ali drugih institucij EU. Ustanovitev ECB sega v leto 1998, ko je bil v EU uveden evro. Med njene odgovornosti spada upravljanje monetarne politike EU in evra, med glavne naloge pa ohranjanje stabilnosti cen in nadziranje bank na evroobmočju. Stabilnost cen »je opredeljena kot stopnja inflacije cen življenjskih potrebščin, ki je nižja od 2 % na leto, vendar blizu te vrednosti« (Kako deluje Evropska unija 2014, 26).

Samo stabilnost cen pa Evropska centralna banka zagotavlja tako, da:

»določa obrestne mere, po katerih denar posoja poslovnim bankam, kar vpliva na cene in količino denarja v obtoku ter s tem na stopnjo inflacije. Ko je v obtoku veliko denarja, se stopnja inflacije cen življenjskih potrebščin lahko poveča, s čimer se podražijo cene blaga in storitev. ECB se lahko odzove s povečanjem stroškov sposojanja denarja, tako da poveča obrestne mere posojil za poslovne banke, s čimer zmanjša ponudbo denarja in povzroči nižanje cen. Ko je treba gospodarsko dejavnost spodbuditi, pa lahko ECB zniža svoje obrestne mere ter tako pospeši posojila in naložbe« (Kako deluje Evropska unija 2014, 26).

Namen nadzora bank je preverjanje njihovega poslovanja, saj so ravno razlike v predpisih ter nadzoru in šibkost posameznih bank privedli v krizo. Hkrati pa so zaradi krize prenovili bančna pravila in določili ostrejšje pogoje za banke (npr. višina rezerv, ki jih morajo hraniti). Vse države članice EU so del ekonomske in monetarne unije (EMU), vendar pa vse države članice ne pripadajo evroobmočju. Organizacija ECB je razdeljena na naslednje glavne organe:

- razširjeni svet ECB
- izvršilni odbor ECB
- svet ECB

Za zaključek lahko omenimo še ekonomsko upravljanje, pri čemer EMU vključuje vse države članice EU in je ključni element evropskega povezovanja« (Kako deluje Evropska unija 2014).

2.3.7 Evropsko računsko sodišče

Evropsko računsko sodišče je neodvisna zunanja revizijska institucija EU, ki je bila ustanovljena leta 1975, sedež pa ima v Luxemburgu. Kot njene glavne naloge lahko omenimo izboljševanje finančnega poslovanja EU ter preverjanje pravilnosti in zakonitosti vseh prihodkov in odhodkov, torej pravnega izvrševanja proračuna EU. Za izpolnjevanje navedenih nalog mora, na vseh ravneh upravljanja sredstev EU, opravljati podrobne revizije tako prihodkov kot tudi odhodkov pri vseh subjektih in organizacijah, ki so prejela sredstva EU. Nato pa v letnih in posebnih poročilih izda ugotovitve z morebitnimi napakami ter pomanjkljivostmi ter poda predloge glede možnih izboljšav. Računsko sodišče sestavlja kolegij 28-ih članov – iz vsake države članice po en član –, ki so imenovani s strani Sveta in Evropskega parlamenta za obdobje šestih let z možnostjo podaljšanja. Tako kot v večini drugih institucij tudi tu člani izvolijo predsednika, ki pa ima za razliko od članov triletni mandat. Ker mora Računsko sodišče ostati neodvisno zato, da lahko učinkoviteje deluje, je popolnoma avtonomno pri izbiri predmeta in obsega ter pristopa revizije, sprejemanju odločitev, predstavitvi pridobljenih rezultatov in stopnji zaupnosti poročil ter mnenj. Razdeljeno je na senate, ki imajo nalogo pripraviti poročila in mnenja, izdana s strani Računskega sodišča, revizije pa se izvajajo v državah članicah in drugih državah upravičenkah ter institucijah EU. Evropsko računsko sodišče kljub temu, da nima sodne pristojnosti, opozarja pristojne organe, med katere spada tudi Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF), na morebitne nepravilnosti in goljufije (Fontaine 2014; Kako deluje Evropska unija 2014; Majcen idr. 2012).

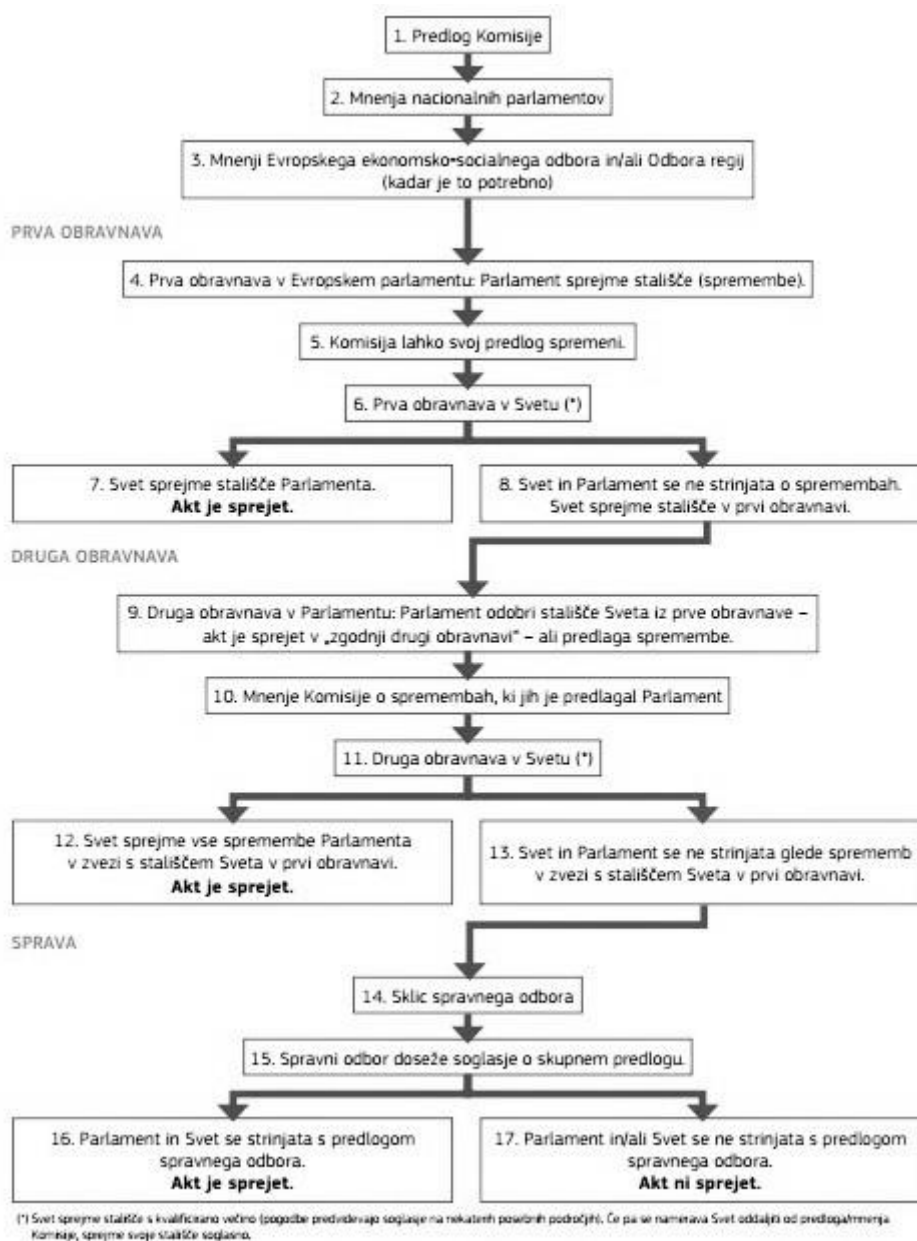
2.3.8 Ostali organi

EU ima še veliko drugih organov, ki tudi sestavljajo skupno politiko:

- EESO oz. Evropski ekonomsko – socialni odbor: sedež v Bruslju, 353 članov iz vseh držav članic, vloga je zastopanje organizirane civilne družbe, glavne naloge pa so svetovanje Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropski komisiji, zagotoviti, da so v Bruslju zastopana mnenja organizacij civilne družbe in podpiranje organizirane civilne družbe znotraj pa tudi izven EU,
- Odbor regij oz. Odbor regij Evropske unije: sedež v Bruslju, 353 članov iz vseh držav članic, primarna vloga je zastopanje evropskih mest in regij, tako da jim omogoča sodelovanje pri oblikovanju politik in hkrati preverja, če se upoštevajo regionalne in lokalne značilnosti ter potrebe,
- Evropski varuh človekovih pravic: sedež v Strasbourgu, primarna vloga je preiskovanje primerov slabega upravljanja, pri čemer preučuje utemeljenost pritožb zoper institucije EU, ki jih podajo državljani, rezidenti, podjetja in institucije Evropske unije,
- Evropski nadzornik za varstvo podatkov: sedež v Bruslju, primarna vloga je varstvo osebnih podatkov državljanov, ki jih evropske institucije in organi pridobijo pri svojem delu, nadaljnje njegove naloge vključujejo še spremljanje obdelave osebnih podatkov, svetovanje glede politik in zakonodaje, ki vplivajo na zasebnost, ter sodelovanje s sorodnimi organi, da se zagotovi dosledno varstvo podatkov, in zagotavljanje doslednega varstva podatkov, ki ga izvajajo skupaj s sorodnimi organi v vseh državah članicah,
- Evropska investicijska banka: sedež v Luksemburgu, sestavljena iz delničarjev, ki so države članice EU, in sveta direktorjev, ki ga sestavljajo direktor, imenovan s strani Komisije, in en direktor iz vsake države članice, glavna naloga pa je posojanje denarja za naložbe, ki podpirajo cilje Evropske unije, in

- Agencije EU: gre za več specializiranih agencij Evropske unije, ki zagotavljajo informacije ali nasvete, razdelimo jih lahko v različne kategorije agencij (decentralizirane ter izvajalske in agencije ter organi Euratom) (Kako deluje Evropska unija 2014).

2.4 Postopki sprejemanja odločitev

Slika 1: Redni zakonodajni postopek

Vir: Kako deluje Evropska unija 2014.

Postopki ustvarjanja in sprejemanja zakonodaje so se od *Lizbonske pogodbe* poenostavili ter razdelili na redni in posebni zakonodajni postopek. Najprej bomo predstavili redni zakonodajni postopek, ki je najpogostejše uporabljen na večini področij (npr. varstvo potrošnikov, okolje). Koraki so naslednji: Evropska komisija predlaga zakonodajni akt, v katerega ponavadi vključi

mnenja, ki jih je zbrala od vlad držav članic, pa tudi od podjetij in posameznikov, nato gre ta v prvo branje v Evropski parlament in Svet EU, ki lahko podata morebitne pripombe, ki jih mora Komisija upoštevati pri popravljanju ali dopolnitvah zakonodajnega akta. Ko popravi predlog, gre ta v drugo branje v Parlament ter Svet in v primeru sprejetja stopi v veljavo, ko je objavljen v *Uradnem listu Evropske unije*. V kolikor Evropski parlament in/ali Svet EU zakonodajnega akta ne uskladi, akt predložijo »spravnemu odboru«, ki je sestavljen iz posameznih predstavnikov najpomembnejših institucij EU (Evropska komisija in parlament ter Svet EU). Ti odločajo o tretjem branju ali zavrnitvi. Drugi način sprejemanja zakonodaje je posebni postopek, ki se uporablja le na določenih področjih, kot je na primer konkurenčno pravo. Sam postopek je sestavljen iz posvetovanja in odobritve, v prvem delu se Svet in Parlament posvetujeta o predlogu Komisije, pri čemer Svet ni pravno zavezan upoštevati mnenja Parlamenta, v drugem delu lahko Parlament le sprejme ali zavrne predlog, sprememb zanj pa ne more predlagati. Postopek se uporablja le v nekaterih primerih, ko je predmet predloga odobritev mednarodne pogodbe.

2.5 Skupne evropske politike

Prodi v Evropa in Evropejci, str. 38:

»Se vsi strinjamo, da želimo izgraditi nekaj, kar lahko postane svetovna sila? V drugih besedah, ne le trgovinski blok, ampak politična entiteta. Ali se zavedamo, da bi bilo za naše nacionalne države, če jih vzamemo vsako zase, delovanje in oblikovanje na svetovni ravni veliko težje«.

Evropska unija je v zgodovini združevanja svobodnih držav edinstven politični in gospodarski projekt, za katerega so se samostojne države odločile prostovoljno z namenom vzpostavitve in ohranitve miru. slednji se je preko let tudi ohranil, prav tako pa so mir in sodelovanje ter dobrobit in blaginja še vedno glavne vrednote in principi delovanja Evropske skupnosti. Posledično pa nobena izmed držav članic ne sme biti podrejena ali neenakopravna. Prav tako je pomembno, da se zaradi vse tesnejše integracije spremlja, nadzoruje in opominja nosilce odločanja, da so v službi ljudi. Obenem pa se moramo tudi kot posamezniki in družba zavedati, da imamo, tako kot EU, tudi mi odgovornost, možnost in dolžnost, da aktivno sodelujemo in tako izboljšamo življenje vseh v Evropski skupnosti (Evropa in Evropejci, 2012). Ko so se države, ki so sedaj članice Evropske unije, odločile za pristop, so en del svojih zakonodajnih pristojnosti v celoti prenesle na EU, en del so prenesle samo delno, na nekaterih področjih pa si svoje pristojnosti z Evropsko unijo delijo. Pristojnosti EU so razdeljene v naslednje tri kategorije:

- izključna pristojnost, na podlagi katere sme ukrepati le EU, nanaša pa se na področje carinske unije, konkurence, monetarne politike, skupne ribiške in trgovinske politike ter sklepanja mednarodnih sporazumov;
- pristojnosti, ki si jih EU deli z državami članicami, vendar pa je ukrep držav članic možen le, če se je EU odločila, da ne bo ukrepala. Te pristojnosti se nanašajo na področje notranjega trga, socialne politike, kmetijstva in ribištva, socialne, ekonomske in teritorialne kohezije, okolja, varstva potrošnikov, varnosti in varnosti na področju javnega zdravstva, prometa, energije, raziskav, tehnološkega razvoja in vesolja ter razvojnega sodelovanja in razvojne pomoči;
- pristojnost za podporo, usklajitev ali dopolnitev ukrepov držav članic, na katerih pa ne sme sprejeti pravno zavezujočih aktov, zaradi katerih bi bile države članice primorane uskladiti in prilagoditi svoje zakone ter predpise, nanaša pa se na področje varovanja in izboljšanja

zdravja ljudi, industrije, turizma, izobraževanja, kulture, poklicnega usmerjanja, mladine in športa in civilne zaščite ter upravnega sodelovanja (Majcen idr. 2012).

Politike Evropske unije pokrivajo 36 področij življenja in dela državljanov držav članic, pri čemer se izvajajo v skladu s predpisi in postopki, ki so določeni v Pogodbah. Ob tem ima vsako področje svoje posamezne službe in urade v Evropski komisiji. Področja, ki spadajo pod politike EU, so naslednja: avdiovizualno področje in mediji, boj proti goljufijam, carina, človekove pravice, davki, državljanstvo EU, energija, gospodarske in denarne zadeve, humanitarna pomoč in civilna zaščita, informacijska tehnologija, institucionalne zadeve, izobraževanje, usposabljanje ter mladi, javno zdravje, kmetijstvo, konkurenca, kultura, notranji trg, okolje, podjetja, podnebni ukrepi, pomorske zadeve in ribištvo, potrošniki, pravosodje in notranje zadeve, promet, proračun, raziskave in inovacije, regionalna politika, razvoj in sodelovanje, širitev, šport, varstvo živil, večjezičnost, zaposlovanje in socialne zadeve, zunanja in varnostna politika, zunanja trgovina ter zunanji odnosi (Majcen idr. 2012).

3 JEZIK

Jezik je ena izmed temeljnih človekovih lastnosti, sredstvo za sporazumevanje in komunikacijo. Je posebnost, ki ločuje človeka od drugih živih bitij. Edinstvena moč jezika, izkazovanje naših lastnih misli, občutkov, je skupna celemu človeštvu in je igrala ključno vlogo v razvoju človeške vrste v zadnjih milijonih let. Prek jezika lahko izmenjujemo svoje znanje, mnenja, želje, strahove, zahteve, zahvale, obljube – samo domišljija nam pri tem postavlja meje, izraža pa tudi našo identiteto. Ustno sporazumevanje prek jezika je verbalni način komunikacije. Skoraj vsa živa bitja lahko med seboj izmenjujejo informacije, a nihče izmed njih nima tako kompleksnega sistema sporazumevanja primerljivega jeziku. V njih so zakoreninjene ogromne količine znanja o svetu, preteklosti in izkušenj ljudi. Če pride do izumrtja jezika, se to znanje porazgubi (Prys Jones 2013, 4).

3.1 Zgodovina in jezikovne skupine

Prevladuje mnenje, da se je jezik razvil pred približno 100.000 leti. Danes je na svetu govornih približno 6000 jezikov – več kot 2000 v Afriki, 1000 v Ameriki, več kot 2250 v Aziji, okrog 220 v Evropi in več kot 1300 v Avstraliji ter Pacifiku. Te jezike lahko razdelimo v več kot 90 jezikovnih družin. Raziskovanje jezika na različnih koncih sveta je pokazalo podobnosti med njimi, a tudi presenetljive razlike. Prav ta raznolikost je v današnjem času ogrožena, saj določeni jeziki, ki jih govorijo na posameznih območjih, izginjajo. Skupaj z njimi izgubljam tudi tradicionalne načine življenja v teh skupnostih. Jezikovna raznolikost je v teh časih ogrožena. Skoraj gotovo je, da v prihodnosti ne bo več na razpolago toliko govorcev tako številnih in raznolikih jezikov kot danes (Comrie idr. 1999).

Po stopnji ogroženosti lahko razdelimo jezike v tri skupine:

- mrtvi jeziki – tisti, ki nimajo več rojenih govorcev,
- umirajoči jeziki – tisti, ki še imajo rojene govorce, vendar se jih otroci ne učijo več kot materinščino,
- živi jeziki – tisti, ki se jih otroci učijo kot materinščino.

Jeziki so odmirali skozi vso zgodovino, kar je tudi dokumentirano. Umirajoči jeziki načeloma izginejo v enem ali dveh rodovih, razen v posebnih okoliščinah, ko se otroci določenega jezika naučijo od starih staršev namesto staršev. Mogoče je obuditi tudi že mrtvi jezik, primer za to pa je hebrejščina, ki so jo kot govorni jezik obnovili ob koncu 19. stoletja in je danes materni jezik več kot trem milijonom ljudi (Comrie idr. 1999, 14).

V marsičem je proces izumiranja jezika podoben izumiranju rastlinskih in živalskih vrst. Na vzroke za takšno stanje, kot je dandanes, pa je treba gledati širše družbeno in politično. Globalizacija in urbanizacija vodita do prevlade politično dominantnih jezikov (McWhorter 2004, 6)

Kot gonilni jezik prevladuje angleščina. Tisti govorniki, katerih jeziki so ogroženi, so pogosto iz zapostavljenih podeželskih območjih, ki imajo slabe prometne povezave. Z razvojem koncepta nacionalne države v današnjem času in podarjanju enotne kulture v posamezni državi je veliko pozornosti namenjene razvijanju skupnega jezika in kulture državljanov, ki tako podpira proces asimilacije. Na marsikaterem področju, npr. izobraževanju, so bile razvite razne zakonodaje v smeri tega cilja. (Prys Jones 2013, 4).

V nekaterih delih sveta, npr. v Amazoniji, je uničevanje in izkoriščanje naravnega življenjskega okolja za industrijo vodilo do razpadanja skupnosti, v katerih so od nekdaj živeli manjšinski

jeziki. Do enega temeljnih vzrokov za izumiranje jezikov pa pride, ko govorci prevzamejo jezik večine. Posameznik ali skupnosti se lahko sami odločijo za opustitev jezika svojih prednikov. Nekatere skupnosti si še vedno močno prizadevajo, da bi ohranile svoj jezik, skupaj s svojo kulturo, čeprav so razmere takšne, da morajo obvladati kak širše uporabljeni jezik. (Comrie idr. 1999, 2012)

Unesco je v devetdesetih letih 20. stoletja izdal *Rdečo knjigo jezikov*, v katerem lahko najdemo seznam ogroženih jezikov sveta. Kasneje je ta seznam nadomestil *Atlas ogroženih jezikov sveta*. Mednarodna skupina strokovnjakov, ki jo je Unesco leta 2002 in 2003 začasno ustanovil za klasifikacijo vitalnosti jezika, je tudi navedla devet dejavnikov, ki so označevali splošno jezikovno stanje jezika. Slednji so vključevali npr. stopnjo medgeneracijskega prenosa, absolutno število govorcev. (Prys Jones 2013, 5).

Meta-NET je mreža, sestavljena iz 60-ih raziskovalnih centrov iz 33-ih držav, in je financirana s strani Evropske komisije. Njen namen je oblikovati večjezično evropsko tehnološko zvezo – META, v kateri so združeni raziskovalni centri, univerze in zasebna podjetja. Trenutno je v zvezi več kot 600 organizacij iz 55-ih držav. Tako si prizadevajo ustvariti Evropo brez komunikacijskih ovir, kjer bi obstajal svoboden pretok informacij, trgovanja, ob tem pa bi se ohranjali tudi kulturna dediščina in jezikovna raznolikost. Nedavna študija projekta META-NET *Evropski jeziki v digitalni dobi* je pokazala, da večini evropskih jezikov grozi digitalno izumrtje, kar pomeni, da današnji tehnološki informacijski sistem ne nudi dovolj podpore za njihovo preživetje v digitalnem svetu. Iz tega izhaja, da raznolikost jezikov v Evropi sicer določa kulturno dediščino celine, vendar je hkrati tudi ovira pri trgovanju in nadaljnji evropski integraciji. Že sedaj je namenjenih tudi veliko financ stroškom prevajanja, vendar je pri tem le majhen delež tistih informacij, ki so na voljo v vseh evropskih jezikih. Tako med marsikaterimi državami poteka komuniciranje preko lokalnih medijev, kar pa pogosto ne prispeva k večjemu medsebojnemu razumevanju (META 2016).

3.1.1 Izvor jezika in jezikovne družine

Domneva se, da imajo jeziki skupno poreklo, t. i. prajezik, ki je bil govorjen v določenem zgodovinskem obdobju. Skozi čas naj bi se ta jezik razdelil v posamezne dialekte. Sčasoma so dialekti postajali med seboj vedno bolj različni, rezultat pa so tako drugačni jeziki, primarno zaradi geografske oddaljenosti.

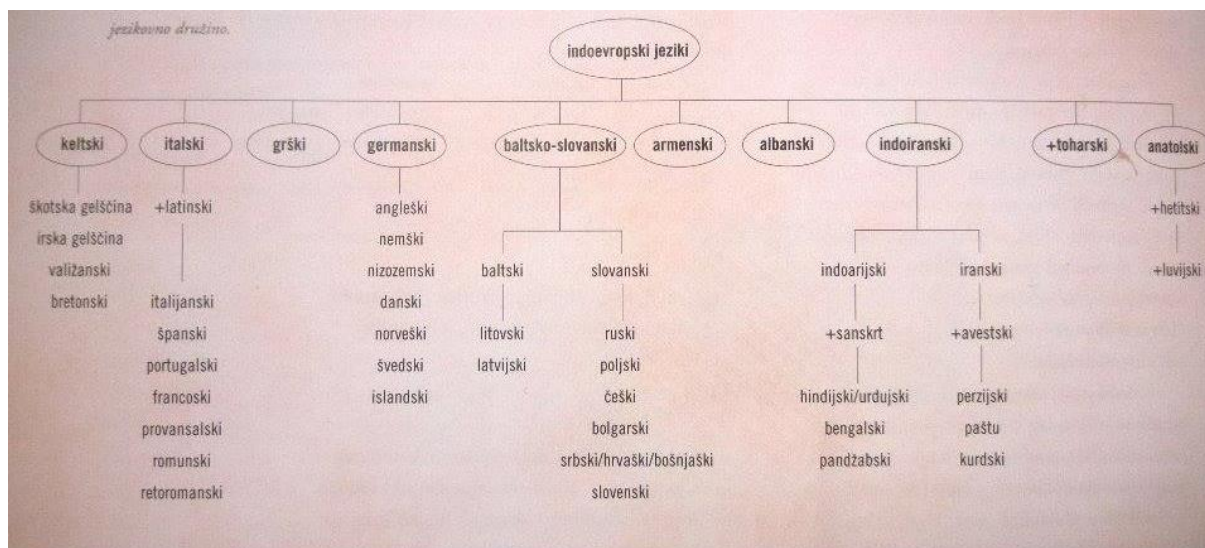
Jeziki so sestavljeni iz različnih znakov mnogih kombinacij. Osnovna forma pri govorjenih jezikih je posamezna sekvenca zvoka, pri pisanju pa sekvenca več črk skupaj. Odvisno je tudi, o katerem sistemu pisave govorimo in na katero državo se to nanaša. Pri gluhih pa poznamo znakovni jezik, ki je sestavljen iz posameznih kombinacij različnih gest. Ker so ljudje edina živa bitja, ki posedujejo jezik na Zemlji, mora biti ta sistem komunikacije nujno mlajši od ločitve med človeško raso in našim najbližjim sorodnikom, šimpanzom. Ta ločitev naj bi se izvedla pred petimi do sedmimi milijoni let (What is language, 2005).

Glavne jezikovne družine so:

- indoevropski jeziki (Evropa, Severna Amerika, Afrika, indijska podcelina),
- altajski jeziki (turški, japonski, mongolski),
- uralski jeziki (samojedski, ugrofinski),
- afro-azijski jeziki (Severna Afrika in Arabski polotok),
- niger-kongoški (južna Afrika, npr. bantujski jeziki),
- tibeto-burmanski (tibetanski, burmanski, kitajski),
- dravidski (južna Indija, Šrilanka, Pakistan, Nepal, Bangladeš),

- dlgonški (Severna Amerika),
- uto-azteški (Severna Amerika in Južna Amerika),
- papuanski (zahodni Pacifik, Nova Gvineja, Vzhodni Timor),
- avatronezijski (jugovzhodnoazijski in pacifiški otoki; indonezijsčina, havajščina). (Marušič 2013, 2)

Na podlagi raziskav je indoevropska skupina največja jezikovna družina na svetu. Večina jezikov, govorenih na področju Evrope, pripada tej družini. Najdemo pa izjeme, in sicer uralske jezike (finski, samski, estonski, madžarski) ter baskovski jezik (Comrie idr. 1999, 40).

Slika 2: Indoevropski jeziki

Vir: Comrie idr. 1999.

3.2 Evropska jezikovna politika

Pravna podlaga jezikovne politike vključuje *Pogodbo o Evropski uniji* (natančneje 2. in 3. člen) in *Pogodbo o delovanju Evropske unije* (natančneje 6. in 165. člen). Ti pogodbi Uniji na področju izobraževanja in poklicnega usposabljanja nalagata dolžnost, da podpira in dopolnjuje ukrepe, na podlagi katerih države članice razvijajo evropski razpon na izobraževalnem področju. Kot pravno podlago lahko omenimo tudi *Listino Evropske unije o temeljnih pravicah*, ki je po začetku veljavnosti *Lizbonske pogodbe* postala pravno zavezujoča in v kateri je navedeno, da mora Unija spoštovati jezikovno raznolikost in da ne sme diskriminirati na podlagi jezika. Spoštovanje jezikovne raznolikosti se kaže tudi v komunikaciji oziroma dopisovanju Unije z državljani držav članic, saj lahko institucijam EU pišemo v kateremkoli izmed njenih uradnih jezikov (Jezikovna politika 2016).

Ker so jeziki prednostna naloga EU in ker EU temelji na načelu »združena v raznolikosti«, je zato osnovala več ciljev, ki spodbujajo poučevanje in učenje tujih jezikov ter hkrati ustvarjajo okolje, ki bo naklonjeno jezikom vseh držav članic. Eden izmed ciljev je »materni jezik + 2«, s katerim želi Evropska unija doseči, da bi se že od zgodnjega otroštva učili dveh tujih jezikov in tako skupaj z učenjem maternega jezika pridobili znanje treh jezikov, kar bi državljanom EU izboljšalo izobraževalne in zaposlitvene možnosti. Učenje jezikov je prednostna naloga tudi v strateškem načrtu, ki obsega obdobje do leta 2020. EU je to strategijo poimenovala *Evropa*

2020, v kateri poudarja pomembnost jezikovnih spretnosti in znanj, saj meni, da so pogoj za mobilnost in povečanje zaposljivosti. Da so jezikovne spretnosti in znanja ključne za mobilnost, pa se je že izkazalo z uspešnostjo pobude *Mladi in mobilnost* (Jezikovna politika 2016).

Pri evropski jezikovni politiki ima pomemben vpliv tudi Evropski parlament, v katerem so vsi jeziki enako pomembni in kjer lahko vsak poslanec svobodno izbira, v katerem uradnem jeziku bo govoril. Pripravil je tudi številna poročila z namenom spodbude razvoja jezikovne politike in resolucije, s katerimi je izpostavil mnoge koristi, ki jih prinese večjezičnost, in hkrati pozval Komisijo, da pripravi dodatne ukrepe, ki jih določena področja potrebujejo. Med dosežke Evropskega parlamenta spadajo sprejetje programa *Erasmus+* in *Ustvarjalna Evropa* (Jezikovna politika 2016).

3.2.1 Programi in ukrepi za spodbujanje jezikovne raznolikosti

Programi Evropske unije, ki spodbujajo jezikovno raznolikost so:

- program *Erasmus+*, ki je namenjen izobraževanju in usposabljanju ter mladim in športu in obsega obdobje od leta 2014 do leta 2020. Med najpomembnejše cilje programa uvrščamo tudi jezikovno raznolikost in učenje jezikov. Ob tem si po eni strani prizadeva za osebni razvoj mladih in izboljšanje možnosti zaposlitve, po drugi strani pa izobraževalnim ustanovam ter ustanovam na področju usposabljanja in mladine dati možnost, da na ta način kar najbolje pripravijo ljudi na delovanje v družbi, pa tudi na trgu dela. Sam program sestavljajo trije ključni ukrepi, pri čemer prvi ponuja priložnosti za učno mobilnost študentov, pripravnikov in drugih mladih ter tudi predavateljev, izvajalcev usposabljanj in drugih mladinskih delavcev, drugi pa zajema priložnosti za sodelovanje organizacij za izobraževanje in usposabljanje ter mladinskih organizacij. Tretji je namenjen podpori različnih procesov, ki so namenjeni spodbujanju reform na področju izobraževanja, usposabljanja in mladine (Jezikovna politika 2016, in Erasmus+ 2014);
- program *Ustvarjalna Evropa*: namen programa je financiranje jezikovnih projektov in tako spodbujati ter varovati evropsko jezikovno in kulturno raznolikost, pa tudi krepiti konkurenčnost ustvarjalnih in kulturnih sektorjev ter s tem povečati število novih delovnih mest. Med najpomembnejšimi sektorji je avdiovizualni, ki mu je namenjena večina proračunskih sredstev. V programu lahko sodelujejo le pravne osebe, ki so izvajalci kulturnih in ustvarjalnih dejavnosti, vendar le, če prihajajo iz držav članic, določenih tretjih držav ali mednarodnih organizacij (npr. UNESCO, Svetovna organizacija za intelektualno lastnino). S programom upravlja Evropska komisija oz. njen generalni direktorat s področja izobraževanja in kulture ter komunikacijskih omrežij, vsebine in tehnologije, izvajalska agencija EACEA, ki med drugim skrbi za izvajanje razpisov, obveščanje upravičencev in sklepanje sporazumov o sofinanciranju projektov, ter Center Ustvarjalna Evropa (CED), ki ima lokacije po celotnem področju EU in je namenjen promociji programa (Evropska komisija 2011; Jezikovna politika 2016; Center Ustvarjalna Evropa v Sloveniji 2015);
- Evropski center za moderne jezike, ki Evropejcem nudi pomoč pri učenju jezikov in hkrati spodbuja inovacije, ki bi pripomogle k učinkovitejšemu jezikovnemu izobraževanju. Cilje uresničuje z osredotočanjem na učenje in poučevanje jezikov, spodbujanjem izmenjav in dialoga med posamezniki, ki so aktivni na tem področju, in podpiranjem raziskovalnih projektov. Programi, ki jih izvaja Evropski center za jezike, pa so štiriletni (Jezikovna politika 2016);
- Mercator (Evropski raziskovalni center večjezičnosti in učenja jezikov), ki je namenjen ohranjanju in spodbujanju regionalnih ter manjšinskih jezikov. Gre za center, ki je del mreže petih raziskovalnih in dokumentacijskih centrov, ki so specializirani za regionalne in

manjšinske jezike, in izvaja različne projekte, kot je na primer LangOER in LEARNMe (Mercator 2012);

- drugi ukrepi oz. projekti za spodbujanje regionalnih in manjšinskih jezikov so projekt ADUM (nudi informacije o programih EU, ki so namenjeni financiranju teh projektov), CRAMLAP (projekt keltskih, regionalnih in manjšinskih jezikov v tujini, spodbuja učenje keltskih oz. regionalnih in manjšinskih jezikov v visokošolskem izobraževanju) in NPLD – Mreža za spodbujanje jezikovne raznolikosti, katere glavni cilj je ozaveščati Evropo o pomenu jezikovne raznolikosti in jezike prikazati kot priložnost za razvoj, ki je lahko osebni, družbeni, gospodarski (CRAMLAP 2006; Evropska komisija 2013 in 2016);
- znakovni jeziki (Dicta-Sign in SignSpeak);
- dvojezično izobraževanje (e-vsebine in poučevanje nejezikovnih predmetov v tujem jeziku – ECLIL).

3.3 Uradni jeziki Evropske unije in položaj manjšinskih in regionalnih jezikov

Od leta 2013 je v Evropski uniji 24 uradnih jezikov: angleški, bolgarski, češki, danski, estonski, finski, francoski, grški, irski, italijanski, latvijski, litovski, madžarski, malteški, nemški, nizozemski, poljski, portugalski, romunski, slovaški, slovenski, španski in švedski. V preteklosti, ko je EU bila še Evropska skupnost, pa so bili uradni jeziki le štirje: nizozemščina, italijanščina, francoščina in nemščina. S širjenjem EU se je število uradnih in delovnih jezikov povečalo. Ker pa so posamezni jeziki uradni jeziki v več državah, je njihovo število manjše, kot je število držav članic. V Evropski uniji pa so prisotni tudi jeziki s statusom drugega uradnega jezika. Med te poluradne jezike spadajo katalonski, galicijski in baskovski jezik ter valizanski jezik in škotska gelščina (Evropska komisija 2012, 2013 in 2016; Evropska unija 2016).

Posamezen jezik pridobi status uradnega jezika, ko ga Svet Evropske unije soglasno potrdi. Bodoče države članice morajo pred pristopom pridružitvijo navesti, kateri jezik želijo uporabljati, vendar je mogoče zahtevo za dodaten uradni jezik podati tudi, ko že postanejo članice. Poleg uradnih jezikov so v Evropski uniji prisotni tudi regionalni jeziki, ki se lahko uporabljajo na uradnih srečanjih in v dokumentih EU. Gre za jezike, ki so v državi članici priznani v ustavi, vendar niso uradni jeziki. V EU sta španska vlada in vlada Združenega kraljestva sklenili sporazum za uporabo regionalnega jezika z institucijami EU in se dogovorili za uporabo baskovskega, katalonskega in galicijskega jezika ter valizanskega jezika in škotske gelščine, vendar pa mora država članica sama kriti stroške prevoda (Evropska komisija 2012, 2013 in 2016; Evropska unija 2016).

V skladu s politiko Evropskega parlamenta ima vsak poslanec pravico, da na zasedanju govori v svojem jeziku oziroma uporablja katerikoli uradni jezik EU, prav tako pa imajo tudi državljani držav članic pravico, da Komisiji in drugim institucijam Unije pišejo in tudi prejmejo odgovor v svojem jeziku. Na podlagi iste politike je vsem državljanom držav članic omogočeno, da do uradnih dokumentov dostopajo v svojem jeziku oz. enem izmed uradnih jezikov EU. Vendar pa v praksi ne drži, da so vsi dokumenti prevedeni v vse uradne jezike, saj se prevajajo glede na pomembnost in namen, odvisno je tudi od skupine, ki jo želijo doseči. V vse uradne jezike EU se prevedejo le zakonodaja in dokumenti, ki so pomembni za javnost. Manj pomembni dokumenti, na primer dopisovanje z nacionalnimi organi ali sklepi, ki niso namenjeni širši javnosti, se prevedejo le v potrebne jezike. Tudi institucije za interno poslovanje uporabljajo le določene jezike (npr. Evropska komisija uporablja angleščino, francoščino in nemščino). To velja tudi za spletne strani, saj Evropska komisija ni pravno zavezana, da jih prevede v vse uradne jezike in zato nekatere strani ter dokumente prevede, nekatere pa ne.

2.4 Evropski dan jezikov

Svet Evrope in Evropska unija sta Evropski dan jezikov prvič organizirala v letu 2001, ki pa so si ga takrat zamislili kot evropsko leto jezikov. Zaradi uspešnosti dogodka, je Svet Evrope po njegovem zaključku razglasil, da bomo vsako leto praznovali evropski dan jezikov. V letošnjem letu bomo praznovali že 15. obletnico (Evropski dan jezikov; Evropska komisija 2014).

Osnovni cilji:

- opozarjanje javnosti na pomen učenja jezikov in razširjanja nabora jezikov, ki se jih učimo, z namenom spodbujanja večjezičnosti in medkulturnega razumevanja,
- zavzemanje za bogato jezikovno in kulturno raznolikost v Evropi, ki jo je treba ohraniti in spodbujati,
- spodbujanje vseživljenjskega učenja jezikov v šoli in izven nje, za potrebe dela in študija, povečevanje mobilnosti ali le za zabavo in izmenjavo.

Evropski dan jezikov je namenjen oblikovalcem politike, širši javnosti in področju prostovoljnega dela (Evropski dan jezikov; Evropska komisija 2014).

4 RAZISKAVA

4.1 Načrtovanje in izvedba raziskave

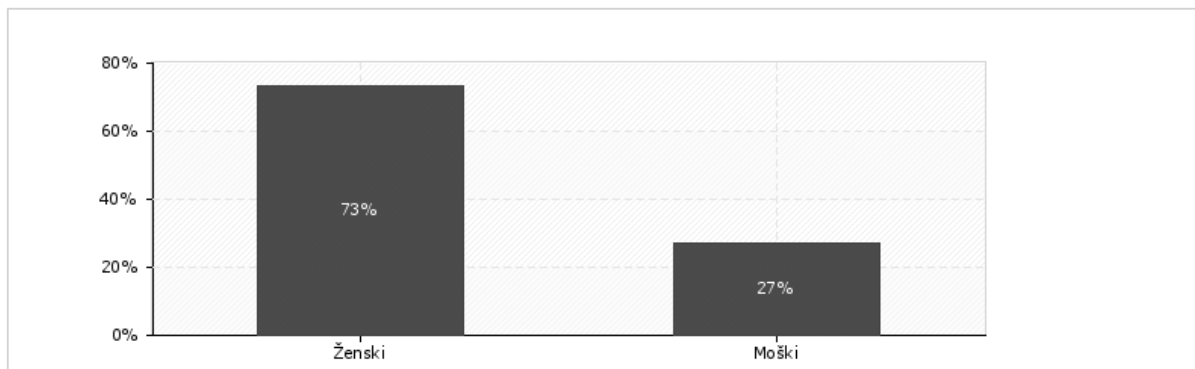
Namen raziskave je bil analizirati, kaj zaposlene osebe menijo o prednostih in slabostih jezikovne raznolikosti, v kolikšni meri so seznanjene s programi in ukrepi Evropske unije, ki spodbujajo jezikovno raznolikost, in ugotoviti, ali menijo, da EU in podjetje, v katerem so zaposleni, nameni dovolj sredstev za spodbujanje jezikovne raznolikosti.

Raziskavo smo izvedli septembra 2016, za metodo raziskave pa smo uporabili metodo anketiranja. Anketni vprašalnik smo razdelili v fizični obliki in poslali prek spleta anketirancem, torej zaposlenim osebam različnih starostnih skupin, z različno stopnjo izobrazbe in zaposlenim v različnih dejavnostih gospodarstva. Vprašalnik, ki je bil popolnoma anonimen, je bil sestavljen iz 23-ih vprašanj kombiniranega tipa, saj smo na nekatera vprašanja želeli pridobiti osebno mnenje anketirancev. Prejeli smo 41 izpolnjenih vprašalnikov. V prvem delu smo pridobili informacije o demografskih podatkih anketirancev ter o njihovem podjetju in jezikovnem znanju. V drugem delu smo navedli trditve, ki so bile vezane na jezikovno raznolikost ter njene prednosti in slabosti. V zadnjem delu pa smo zastavili vprašanja, ki so se nanašala na podjetja, v katerih so zaposleni anketiranci.

4.2 Analiza pridobljenih podatkov

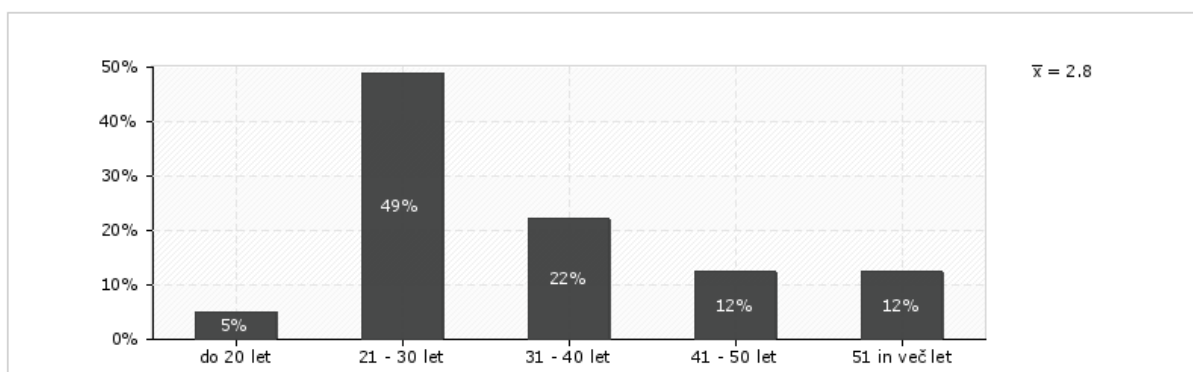
V nadaljevanju so predstavljeni podatki, ki smo jih pridobili v raziskavi in s katerimi bomo potrdili oziroma ovrgli predpostavke.

Začeli bomo z grafičnim prikazom splošnih podatkov anketiranih oseb.

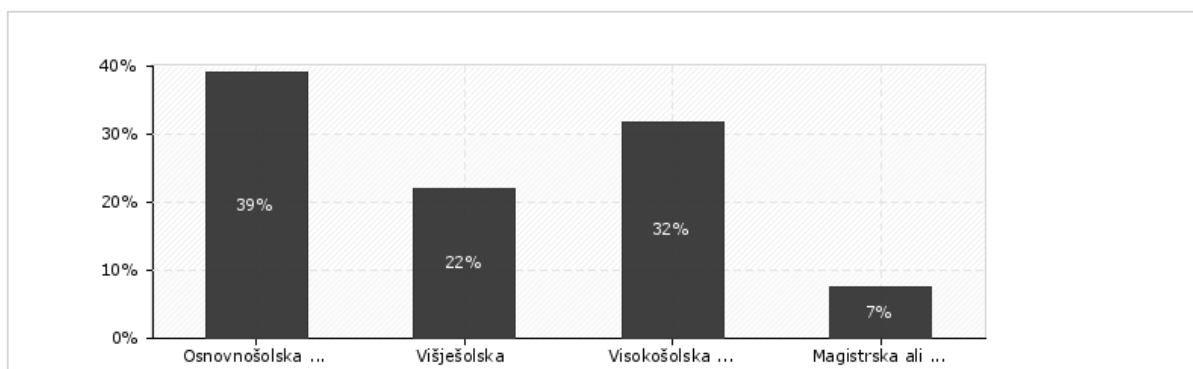
Slika 3: Spol anketirancev

Na prvo vprašanje (*Slika 3*), ki se je nanašalo na spol prebivalcev, je odgovorilo vseh 41 anketirancev. Od tega je bilo 73 % anketirancev ženskega spola in 27 % anketirancev moškega spola.

Slika 4: Starost anketirancev

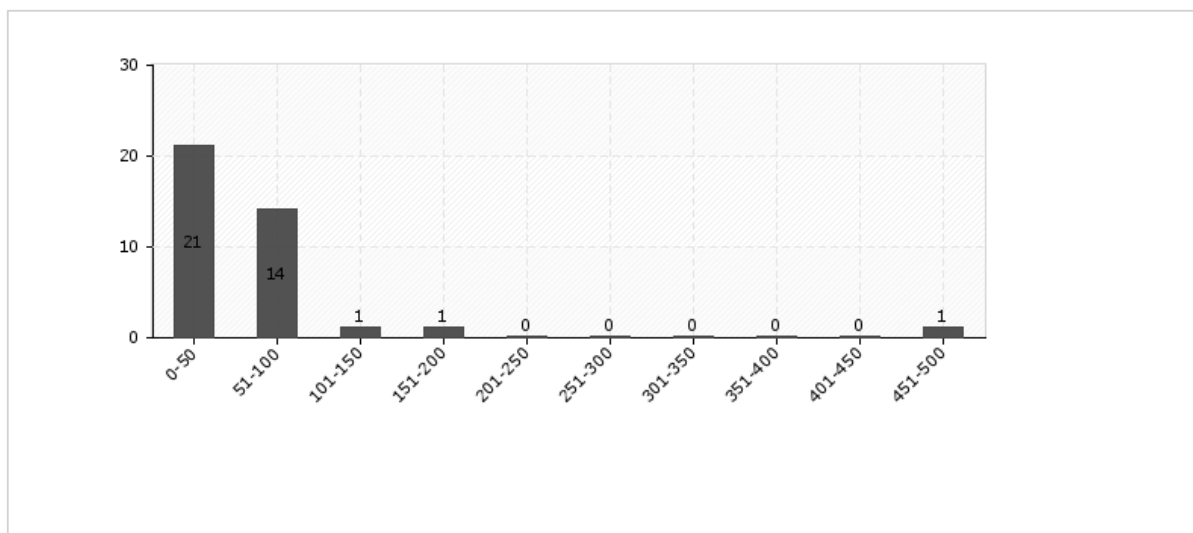
Na drugo vprašanje (*Slika 4*), ki se je nanašalo na starost anketirancev, so prav tako odgovorili vsi anketiranci (41). Od tega je bilo 5 % anketirancev v prvi starostni skupini, ki je obsegala anketirance do 20 let, 49 % anketirancev v drugi starostni skupini od 21–30 let, 22 % anketirancev v tretji starostni skupini od 31–40 let, v četrti starostni skupini od 41–50 let je bilo 12 % anketirancev ter prav tako 12 % anketirancev v skupini 51 let ali več.

Slika 5: Izobrazba anketirancev

Pri tretjem vprašanju (*Slika 5*) smo poizvedovali o najvišji doseženi izobrazbi anketirancev, pri čemer je nanj odgovorilo vseh 41 anketirancev. Z 39 % ima največ anketirancev osnovnošolsko do srednješolsko izobrazbo, 22 % ima višješolsko izobrazbo, 32 % visokošolsko ali univerzitetno in 7 % magistrsko ali višjo izobrazbo.

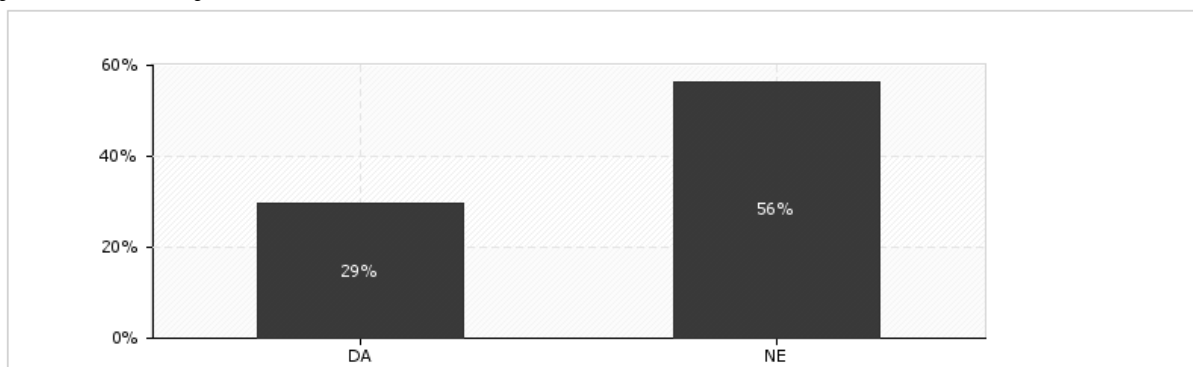
Četrto vprašanje, ki je bilo odprtega tipa in se je nanašalo na dejavnost gospodarstva, v kateri deluje podjetje anketirancev, bomo predstavili le opisno zaradi raznolikih odgovorov. Med anketiranci prevladujejo osebe s področja oskrbe z vodo, izobraževanja, strojništva oz. gradbeništva ter prodaje. Preostali anketiranci pa so iz različnih področij, na primer frizerstva, hotelirstva, gostinstva, fotografskega.

Slika 6: Število zaposlenih v podjetju

Peto vprašanje (*Slika 6*) smo zastavili, da bi se informirali o velikost podjetja, kjer so anketiranci zaposleni. 21 anketirancev je odgovorilo, da so zaposleni v podjetju z do 50-imi zaposlenimi, 14 anketirancev je zaposlenih v podjetju, ki imajo od 51 do 100 zaposlenih, po en anketiranec pa je zaposlen v podjetjih, ki imajo od 101 do 150 zaposlenih, od 151 do 200 zaposlenih in od 451 do 500 zaposlenih.

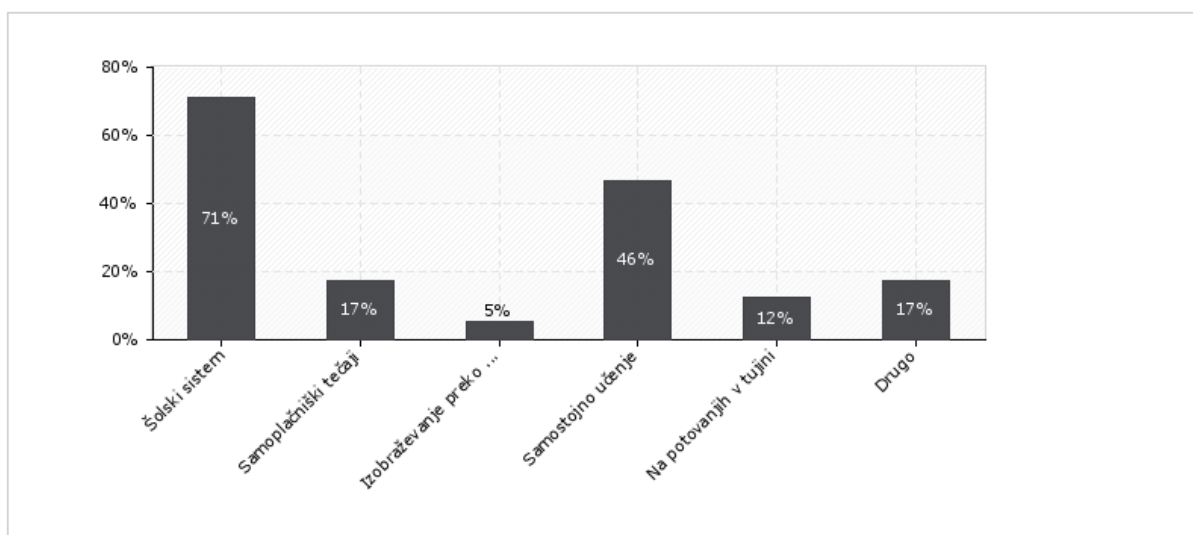
V naslednjem delu bomo prikazali rezultate odgovorov na vprašanja, ki so se navezovala na jezikovno znanje.

Slika 7: Znanje jezikov kot pogoj za zaposlitev

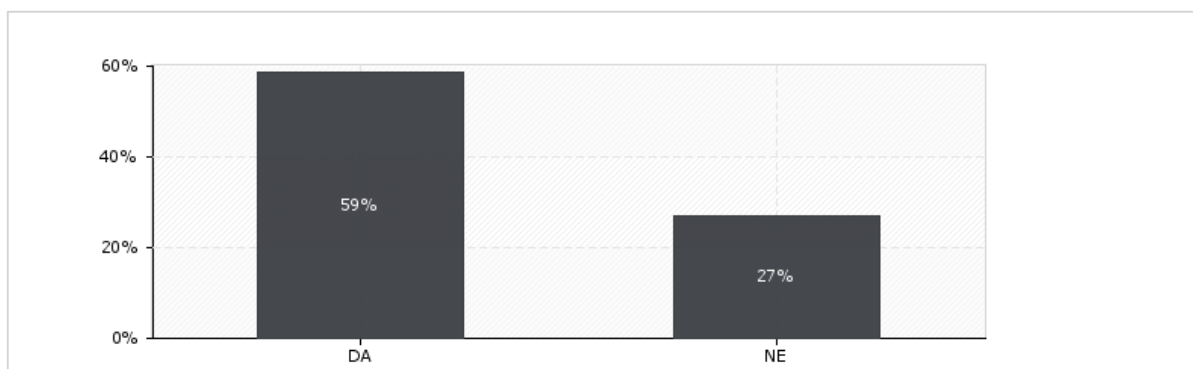
Pri šestem vprašanju (*Slika 7*) smo želeli izvedeti, če so bili anketiranci zaposleni zaradi njihovega znanja jezika. Od tega je 29 % anketirancev odgovorilo z da, 56 % anketirancev z ne, preostalih 15 % anketirancev pa na vprašanje ni odgovorilo

S sedmim vprašanjem smo želeli izvedeti, katere tuje jezike govorijo anketiranci. Od tega jih je 25 odgovorilo, da govorijo angleški jezik, 18 jih je odgovorilo, da govorijo italijansko, 5 anketirancev govori tako nemški kot tudi hrvaški jezik, 2 anketiranca govorita srbohrvaško, po en anketiranec pa govori srbsko, bosansko, rusko, francosko ali špansko.

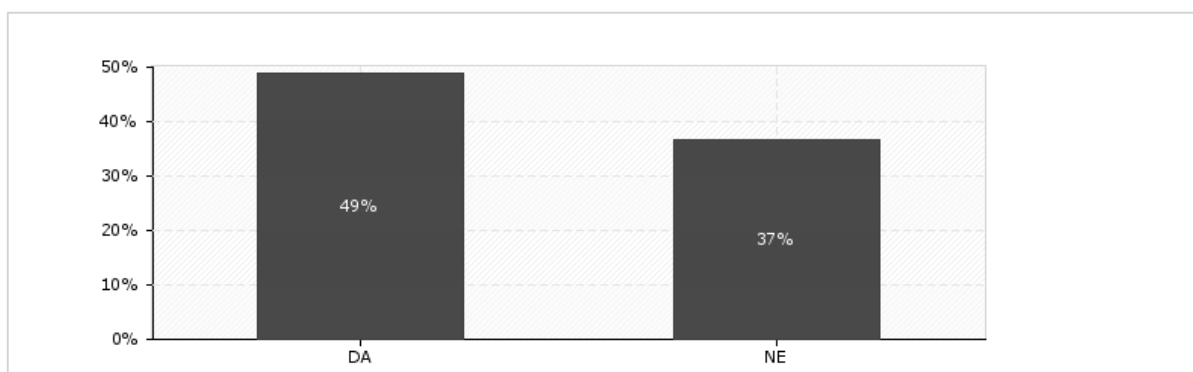
Slika 8: Učenje tujih jezikov

Z osmim vprašanjem (*Slika 8*) smo preverjali, kje so se anketiranci naučili tujih jezikov. Največ se jih je tujega jezika naučilo v šolskem sistemu, in sicer 71 % anketiranih zaposlenih oseb, 46 % se jih je naučilo s samostojnim učenjem, 17 % anketiranih preko samoplačniških tečajev oz. drugih virov, 12 % s potovanji v tujino in 5 % z izobraževanji preko podjetja.

Slika 9: Kvaliteta jezikovnega izobraževanja v slovenskem šolskem sistemu

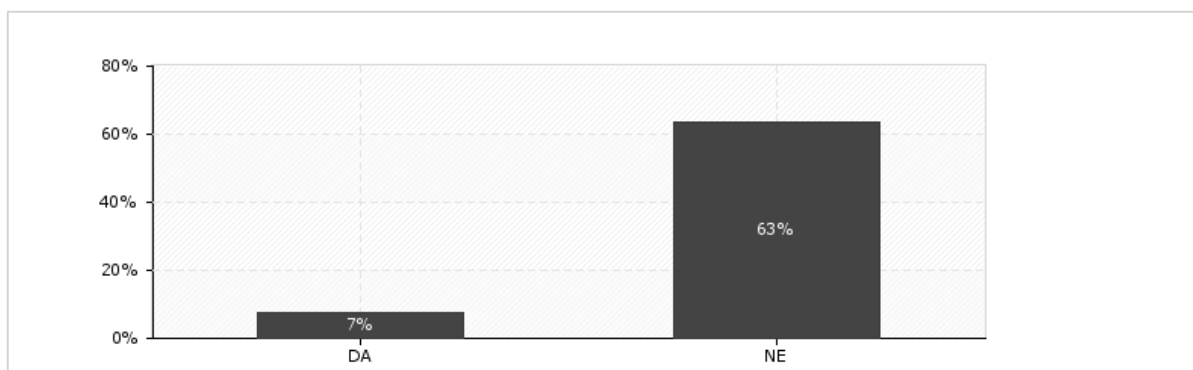
Z devetim vprašanjem (*Slika 9*) smo preverjali kvaliteto jezikovnega izobraževanja v slovenskem šolskem sistemu in ugotovili, da 59 % vprašanih meni, da je kvalitetno, preostalih 27 % vprašanih pa meni, da ni kvalitetno, 14 % anketirancev na zastavljeno vprašanje ni odgovorilo.

Slika 10: Znanje tujih jezikov in nove delovne priložnosti

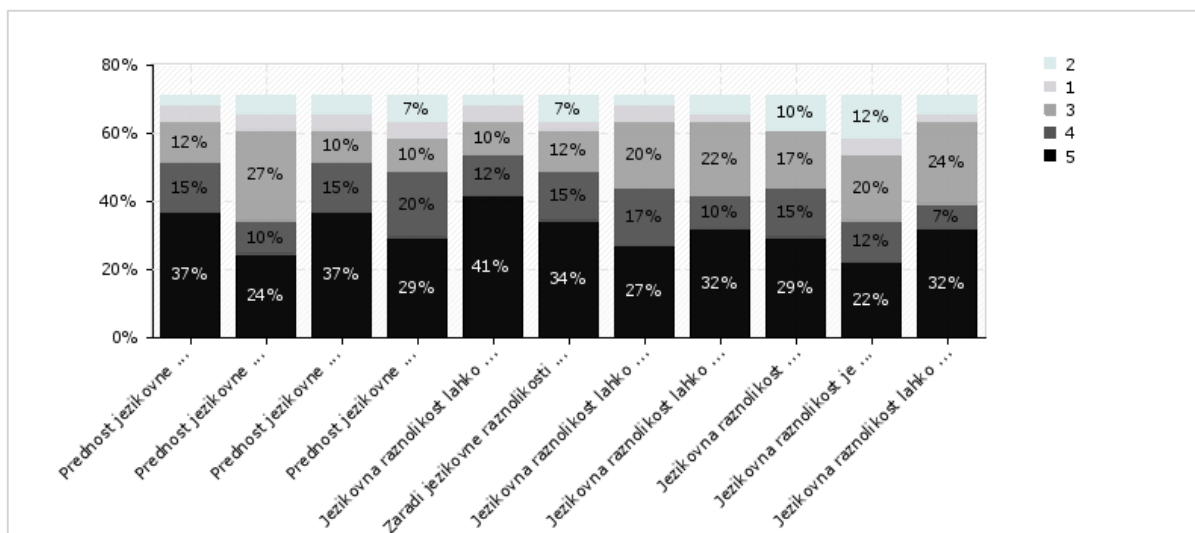
Pri desetem vprašanju (*Slika 10*) smo anketirance spraševali, če je znanje tujih jezikov pripomoglo k novi delovni priložnosti, in ugotovili, da je 49 % vprašanim znanje tujih jezikov pomagalo do nove priložnosti, 37 % vprašanim pa ni pomagalo, preostalih 14 % anketirancev na vprašanje ni odgovorilo.

Z enajstim vprašanjem smo želeli spodbuditi anketirane, da premislijo o jezikovni raznolikosti in podajo lastno mnenje. Ugotovili smo, da ima večina anketirancev pozitivno mnenje o jezikovni raznolikosti, saj menijo, da je pomembna, koristna za kulturo in pri iskanju zaposlitve, širi obzorja, izboljša medsebojno razumevanje. Kot negativne plati pa so omenili težave pri sporazumevanju in povezovanju ljudi iz različnih držav ter da pogosto pride do diskriminacije nekaterih, ponavadi manjših jezikov.

Slika 11: Poznavanje ukrepov in programov Evropske unije, ki spodbujajo jezikovno raznolikost

Na podlagi odgovorov vprašanih smo za dvanajsto vprašanje (*Slika 11*) ugotovili, da 63 % anketiranih ne pozna ukrepov in programov Evropske unije in le 7 % jih pozna, ostalih 30 % anketiranih se je odgovora vzdržalo. V podvprašanju pa so tisti, ki programe in ukrepe poznajo, navedli le program *Erasmus*.

Slika 12: Prednosti in slabosti jezikovne raznolikosti

Uporabljene trditve, pri katerih so anketiranci izrazili strinjanje oz. nestrinjanje, pri čemer je 1 = *nikakor se ne strinjam* in 5 = *popolnoma se strinjam*:

1. Prednost jezikovne raznolikosti je spoznavanje tujih jezikov in kultur.
2. Prednost jezikovne raznolikosti je raznovrstnost samega prebivalstva.
3. Prednost jezikovne raznolikosti je bogata jezikovna dediščina.
4. Prednost jezikovne raznolikosti je izboljšanje konkurenčnosti podjetij in oseb.
5. Jezikovna raznolikost lahko izboljša možnosti za zaposlitev tako doma kot v tujini
6. Zaradi jezikovne raznolikosti lahko boljše izkoristimo priložnosti, ki nam jih ponuja EU oziroma svet (področje izobraževanja, pridobivanja finančnih sredstev itd.).
7. Jezikovna raznolikost lahko povzroči komunikacijsko vrzel med ljudmi iz različnih držav.
8. Jezikovna raznolikost lahko povzroči socialne razlike med prebivalci z znanjem tujih jezikov in prebivalci, ki tega znanja nimajo.
9. Jezikovna raznolikost povzroča dodatne stroške, ki nastanejo s prevajanjem uradnih dokumentov, zakonov, saj morejo biti prevedeni v vse uradne jezike Evropske unije.
10. Jezikovna raznolikost je lahko ovira pri mednarodnem sodelovanju občin, podjetij in drugih institucij.
11. Jezikovna raznolikost lahko pripelje do izpostavljanja oziroma uporabe jezikov večjih narodov, ki naj bi bili večvredni zaradi večjega števila govorcev.

Ugotovili smo, da se 37 % anketirancev popolnoma strinja s prvo trditvijo, 15 % se jih strinja, 12 % je neodločenih in le minimalen delež se jih ne strinja oz. nikakor ne strinja.

Za drugo trditev smo ugotovili, da se 24 % anketirancev popolnoma strinja, 10 % se jih strinja, 27 % je neodločenih in le minimalen delež se jih ne strinja oz. nikakor ne strinja.

S tretjo trditvijo se popolnoma strinja 37 % vprašanih, 15 % se jih strinja, 10 % je neodločenih in tudi pri tej trditvi je le minimalen delež vprašanih, ki se ne strinja oz. nikakor ne strinja.

Za četrto trditev smo ugotovili, da se 29 % anketirancev popolnoma strinja, 20 % se jih strinja, 10 % jih je neodločenih, 7 % se jih ne strinja in minimalen delež se jih nikakor ne strinja.

S peto trditvijo se popolnoma strinja 41 % anketiranih oseb, 12 % se jih strinja, 10 % je neodločenih in delež oseb, ki se s trditvijo ne strinja, je minimalen.

Za šesto trditev smo ugotovili, da se 34 % vprašanih popolnoma strinja, 15 % se jih strinja, 12 % je neodločenih, ne strinja se 7 % vprašanih, s trditvijo pa se nikakor ne strinja le minimalen odstotek oseb.

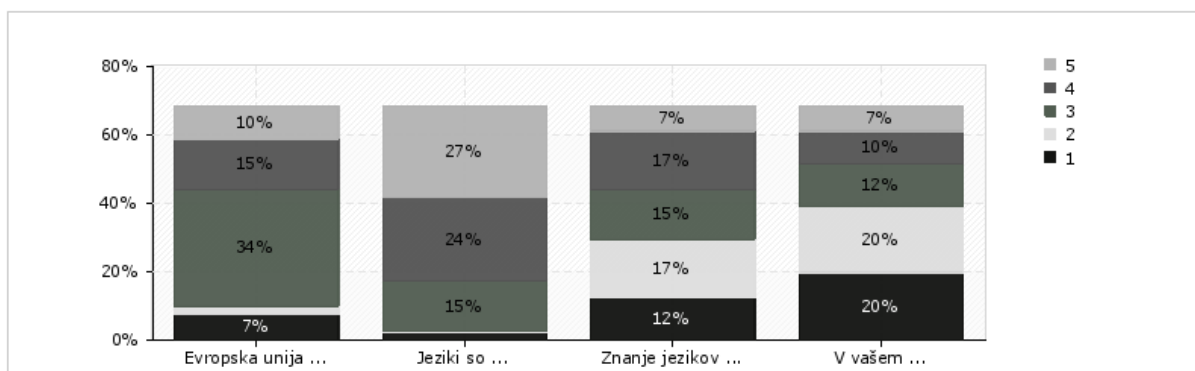
S sedmo trditvijo se 27 % anketirancev popolnoma strinja, 17 % se jih strinja, 20 % jih je neodločenih, manjši odstotek pa se jih ne strinja oz. nikakor ne strinja.

Z osmo trditvijo se popolnoma strinja 32 % anketirancev, 10 % se jih strinja, 22 % jih je neodločenih, minimalen delež pa se ne strinja oz. nikakor ne strinja.

Za deveto trditev smo ugotovili, da se 29 % anketirancev popolnoma strinja, 15 % se jih strinja, 17 % jih je neodločenih in 10 % se jih ne strinja.

Za deseto trditev smo ugotovili, da se 22 % anketiranih oseb popolnoma strinja, 12 % se jih strinja, 20 % jih je neodločenih, 12 % se jih ne strinja in minimalen delež se jih nikakor ne strinja.

Za zadnjo, enajsto trditev, smo ugotovili, da se 32 % anketirancev popolnoma strinja, 7 % se jih strinja, 24 % jih je neodločenih in minimalen delež se jih ne strinja.

Slika 13: Pomembnost jezikov v podjetju in dodelitev sredstev za spodbujanje jezikovne raznolikosti

Trditve, ki smo jih navedli pri vprašanju (Slika 13), so naslednje:

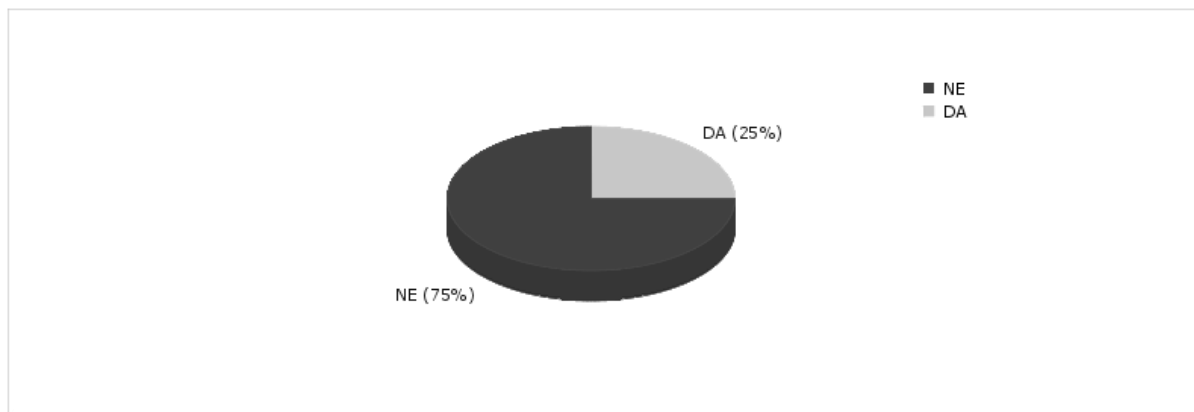
- Evropska unija nameni dovolj sredstev in uresniči dovolj programov za spodbujanje jezikovne raznolikosti.
- Jeziki so pomembni za uspešno podjetništvo.
- Znanje jezikov je pomembno v vašem podjetju.
- V vašem podjetju namenijo dovolj sredstev za jezikovno izobraževanje.

S prvo trditvijo, s katero smo preverjali, ali ljudje menijo, da EU nameni dovolj sredstev in uresniči dovolj programov za spodbujanje jezikovne raznolikosti se je popolnoma strinjalo 10 % anketirancev, 15 % se jih je strinjalo, 34% je bilo neodločenih, majhen odstotek se ni strinjal in 7% se jih nikakor ni strinjalo.

Z drugo trditvijo smo preverjali, če anketiranci menijo, da so jeziki pomembni za uspešno podjetništvo in ugotovili, da se 27% anketirancev popolnoma strinja, 24% se strinja, 15% je bilo neodločenih, odstotek tistih, ki se niso strinjali pa je bil nižji kot 7%.

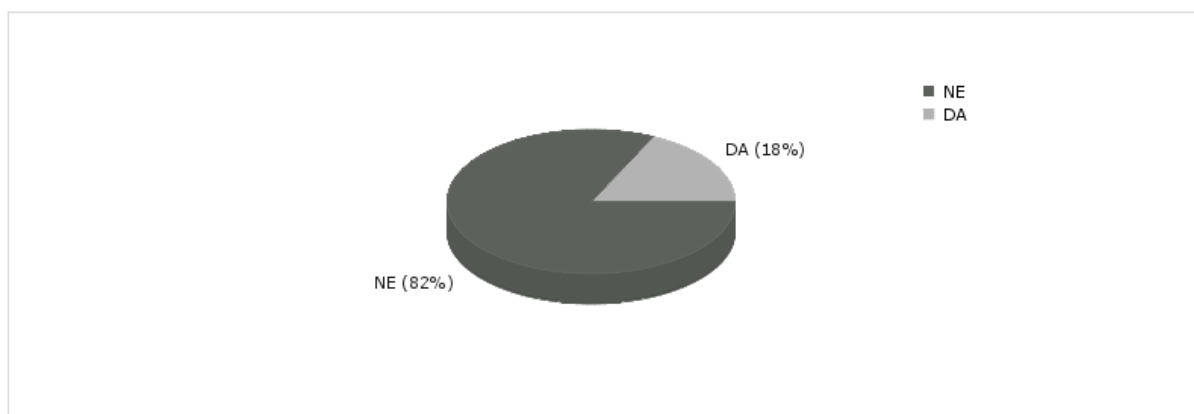
S tretjo trditvijo, s katero smo preverjali, ali anketiranci menijo, da je znanje jezikov pomembno v podjetju, se popolnoma strinja 7% anketirancev, 17% se je tudi strinjalo, 15% jih je bilo neodločenih, 17% se jih ni strinjalo in 12% se jih nikakor ni strinjalo.

Z zadnjo trditvijo tega vprašanja, s katero smo preverjali, če podjetja namenijo dovolj sredstev za jezikovno izobraževanje, smo ugotovili, da se le 7% anketirancev popolnoma strinja, 10% se jih strinja, 12% jih je bilo neodločenih, 20% pa je bilo anketirancev, ki se niso strinjali in, ki se nikakor niso strinjali.

Slika 14: Poslovanje podjetja v tujini

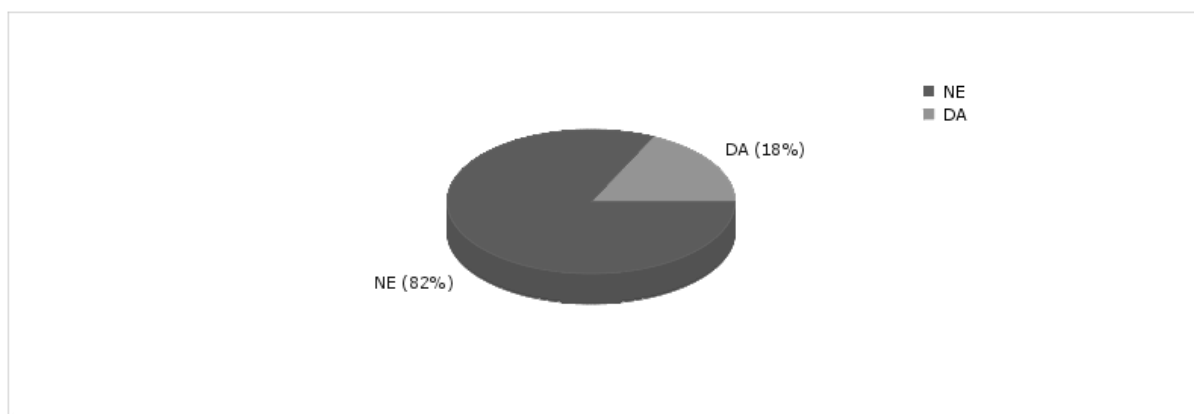
Pri tem vprašanju (*Slika 14*) nas je zanimalo, če podjetje, v katerem so zaposleni anketiranci, posluje v tujini. 75 % anketirancev je odgovorilo, da ne, in 25 % je odgovorilo z da. S podvprašanjem, s katerim smo želeli izvedeti, s katerimi državami posluje in v katerem jeziku poteka komunikacija, smo ugotovili, da gre v večini primerov za države v bližnji okolici Slovenije (Italija, Hrvaška, Nemčija, Avstrija in Španija), komunikacija pa poteka v jezikih, ki spadajo med najpogostejše uporabljene (angleščina, italijanščina, nemščina, le enkrat so navedli slovenščino in hrvaščino).

Slika 15: Komunikacija s tujim trgov v jeziku manjših narodov

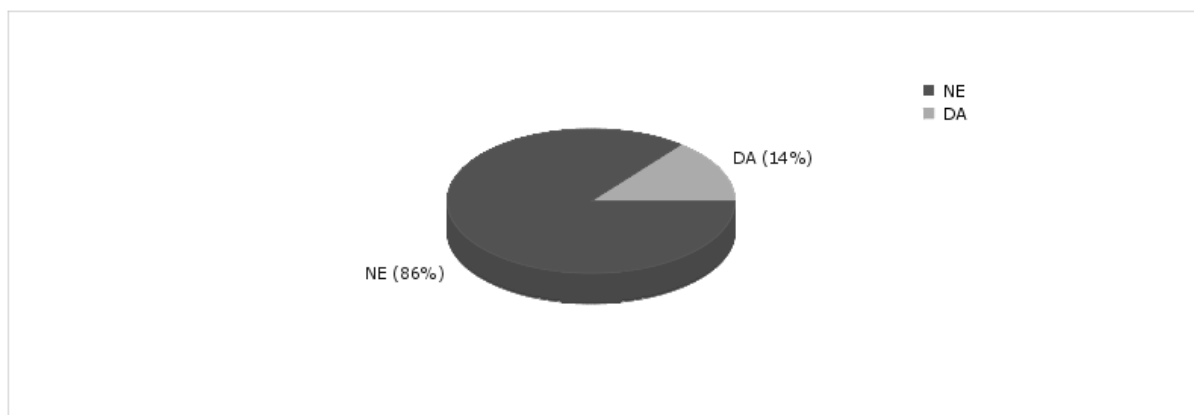
Večina anketirancev, torej 82 %, je na vprašanje (*Slika 15*), če s tujim trgov komunicirajo v jeziku manjših narodov, odgovorila z ne, 18 % vprašanih je odgovorilo, da uporabljajo jezike manjših narodov.

Pri podvprašanju, v katerem so mogli navesti, ki jih uporabljajo pri komuniciranju s tujim trgov, so anketiranci navedli le slovenščino in hrvaščino. Pri drugem podvprašanju so morali navesti jezike, ki jih običajno uporabljajo, v kolikor so pred tem odgovorili, da ne komunicirajo v jeziku manjših narodov. Večina vprašanih je navedla italijanščino in angleščino.

Slika 16: Dodatni stroški kot posledica evropske jezikovne raznolikosti

Anketirane osebe so na vprašanje (*Slika 16*), če so zaradi evropske jezikovne raznolikosti kdaj imeli dodatne stroške s prevajanjem, s 82 % odgovorile, da teh stroškov nimajo, 18 % anketirancev pa je odgovorilo, da so te stroške imeli.

Slika 17: Težave pri komunikaciji v tujini ali s tujimi strankami

Na vprašanje (*Slika 17*), če so kdaj imeli težave pri komunikaciji, je 86 % anketirancev odgovorilo z da, 14 % anketirancev je odgovorilo z ne. V kolikor so odgovorili pozitivno, so morali odgovoriti še na podvprašanje, zakaj je prihajalo do težav. Kot razlog za težave so navedli neznanje jezika z obeh strani.

5 SKLEP

V zaključni projektni nalogi smo predpostavljali, da so prednosti jezikovne raznolikosti spoznavanje tujih jezikov in kultur, raznovrstnost samega prebivalstva, bogata jezikovna dediščina, izboljšanje konkurenčnosti podjetij in oseb, izboljšanje možnosti za zaposlitev tako doma kot v tujini ter da je prednost jezikovne raznolikosti tudi v tem, da predstavlja možnost boljšega izkoriščanja priložnosti, ki nam jih ponuja EU oz. svet. Glede slabosti jezikovne raznolikosti pa smo predpostavljali, da lahko povzroča komunikacijsko vrzel med ljudmi iz različnih držav in socialne razlike med prebivalci z znanjem tujih jezikov ter prebivalci, ki tega znanja nimajo, da lahko povzroča dodatne stroške, ki nastanejo s prevajanjem uradnih dokumentov, zakonov v vse uradne jezike EU, da je lahko ovira pri mednarodnem sodelovanju občin, podjetij in drugih institucij ter da lahko pripelje do izpostavljanja oziroma uporabe jezikov večjih narodov, torej tistih jezikov, ki se jih smatra kot večvredne zaradi večjega števila govorcev. Z raziskavo smo potrdili vse predpostavke, ki smo si jih zastavili, saj smo na podlagi odgovorov anketirancev ugotovili, da se večina ljudi strinja s trditvami, ki smo jih predložili v anketnem vprašalniku.

Poleg tega smo s pomočjo drugih vprašanj ugotovili, da smo pravilno predpostavljali, ko smo kot morebitno slabost navedli, da lahko jezikovna raznolikost vodi tudi v prevlado jezikov večjih narodov. Anketiranci so namreč navedli, da za komunikacijo s podjetji na tujih trgih najpogosteje uporabljajo angleški in italijanski jezik. Prav tako je večina anketirancev navedla, da pri komunikaciji s tujimi trgi ne uporablja jezika manjših narodov, kar sproža dvome o udejanjanju jezikovne raznolikosti v praksi.

Obenem smo z raziskavo ugotovili, da po mnenju večine anketirancev Evropska unija nameni dovolj sredstev in uresniči dovolj programov za spodbujanje jezikovne raznolikosti, vendar pa hkrati ne poznajo ukrepov in programov, ki jih Evropska unija izvaja. Ugotovili smo tudi, da v marsikaterem podjetju ne namenijo dovolj sredstev za jezikovno izobraževanje.

Menimo, da bo področje jezikovne raznolikosti zaradi kompleksnosti potrebovalo še veliko dela tako s strani Evropske unije kot tudi s strani držav članic in njihovih institucij.

LITERATURA IN VIRI

- Center Ustvarjalna Evropa v Sloveniji. 2015.
[Http://ced-slovenia.eu/na-kratko-o-programu-ustvarjalna-evropa/](http://ced-slovenia.eu/na-kratko-o-programu-ustvarjalna-evropa/) (15/9/2016).
- Comrie Bernard, Stephen Matthews in Maria Polinsky. 1999. *Atlas jezikov – Izvor in razvoj jezikov*. Ljubljana: DZS.
- Evropska komisija. 2013. *Pogosta vprašanja o jezikih v Evropi*.
[Http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-825_sl.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-825_sl.htm) (12/9/2016).
- Evropska komisija. 2014. *Kako deluje Evropska unija*. Luxemburg: Urad za publikacije Evropske unije. [Http://bookshop.europa.eu/sl/kako-deluje-evropska-unija-pbNA3212336/](http://bookshop.europa.eu/sl/kako-deluje-evropska-unija-pbNA3212336/) (18/9/2016).
- Evropska unija. 2014. *Erasmus+: Vodnik po možnostih na področjih izobraževanja, usposabljanja, mladine in športa v Evropski uniji*. Luxemburg: Urad za publikacije Evropske unije. [Http://bookshop.europa.eu/sl/erasmus--pbNC0213222/](http://bookshop.europa.eu/sl/erasmus--pbNC0213222/) (15/9/2016).
- Evropski dan jezikov. 2012. [Http://edl.ecml.at/Home/tabid/1455/language/sl-SI/Default.aspx](http://edl.ecml.at/Home/tabid/1455/language/sl-SI/Default.aspx) (10/9/2016).
- Evropski parlament. 2016. Jezikovna politika.
[Http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sl/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.13.6.html](http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sl/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.13.6.html) (12/9/2016).
- Evropski raziskovalni center večjezičnosti in učenja jezikov. 2012.
[Http://www.mercator-research.eu/index.php?id=1550](http://www.mercator-research.eu/index.php?id=1550) (15/9/216).
- Fontaine Pascal. 2014. *Evropa v 12 poglavjih*. Luxemburg: Urad za publikacije Evropske unije.
[Http://bookshop.europa.eu/sl/evropa-v-12-poglavjih-pbNA0213714/](http://bookshop.europa.eu/sl/evropa-v-12-poglavjih-pbNA0213714/) (18/9/2016).
- Jones Prys Meirion. 2013. *Ogroženi jeziki in jezikovna raznolikost v Evropski uniji*.
[Http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/495851/IPOL-CULT_NT\(2013\)495851\(SUM01\)_SL.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/495851/IPOL-CULT_NT(2013)495851(SUM01)_SL.pdf) (12/9/2016).
- Kajnc Sabina in Damjan Lajh. 2009. *Evropska unija od A do Ž*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Klasinc Simona in Tina Žnidaršič. 2013. *Mi, državljani EU*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
- Majcen Špela, Barbara Kobale, Jasmina Mohorko in Nada Trunk Širca. 2012. *Evropa in Evropejci – temelji razvoja, institucij in izbranih skupnih politik EU*. Celje: Mednarodna fakulteta za družbene in poslovne študije.
- Marušič Franc. 2013. Predavanje: *Tipologija jezikov*.
[Http://www.ung.si/~fmarusic/ung/uvodvjez/predavanje_9_tipologija.pdf](http://www.ung.si/~fmarusic/ung/uvodvjez/predavanje_9_tipologija.pdf) (12/9/2016).

McWhorter John. 2004. *The Story of Human Language: Part 1*.

https://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwinuqmMsqLPAhVJ_SwKHbS6BNMQFggaMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.emse.fr%2F~bsimon%2Fdocuments%2520p%25E9dago%2Fp%25E9dagogie%2FThe%2520story%2520of%2520language%2FTTC%2520-%2520Story%2520of%2520Human%2520Language%2520-%2520John%2520McWhorter%2FStory%2520of%2520Human%2520Language%2520Course%2520Guide.pdf&usg=AFQjCNGJOv11XI6jxO6kRzdMHerbgJfpzg&sig2=ML_gSypLHxAcuVSTAXhH9A (12/9/2016).

META. 2016. *Brezmejno razumevanje: Evropa brez jezikovnih pregrad*.

<http://www.meta-net.eu/sra/press-release-sl> (12/9/2016)

Moja Evropa: Priročnik za življenje in delo v Evropski uniji. 2004. Ljubljana: GV Revije, revija Tajnica.

Novak Petr. 2016. Lizbonska pogodba.

http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sl/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.1.5.html (10/9/2016)

Smrkolj Maja. 2009. *Jezikovna raznolikost v Evropski uniji in jeziki evropske pravne znanosti*.

http://www.laibach.diplo.de/contentblob/3456114/Daten/667766/Vortrag_Maja_Smrkolj_DwldDat.pdf (12/9/2016)

Stritar Mojca in Marko Stabej. 2009. *Večjezičnost v institucijah Evropske unije – Ali res deluje?: Slovenščina v svetu EU*.

[File:///C:/Users/Uporabnik/Downloads/Vejezinost_URN-NBN-SI-DOC-VZZAWLSA.pdf](file:///C:/Users/Uporabnik/Downloads/Vejezinost_URN-NBN-SI-DOC-VZZAWLSA.pdf) (20/9/2016).

Uradni list Evropske unije. 2010. *Listina Evropske unije o temeljnih pravicah*.

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:sl:PDF> (18/9/2016).

What is language?.

[https://www.uio.no/studier/emner/hf/ikos/EXFAC03AAS/h05/larestoff/linguistics/Chapter%201.\(H05\).pdf](https://www.uio.no/studier/emner/hf/ikos/EXFAC03AAS/h05/larestoff/linguistics/Chapter%201.(H05).pdf) (20/9/2016).

PRILOGA

Priloga 1 Anketni vprašalnik

ANKETNI VPRAŠALNIK

Sem Sara Vitez, študentka Fakultete za management v Kopru – smer Mednarodno poslovanje. Za diplomsko nalogo sem si izbrala naslov Evropska jezikovna raznolikost – prednosti in slabosti. Anketni vprašalnik je popolnoma anonimen. Prosila bi Vas, da odgovorite na spodnja vprašanja.

Spol: M / Ž

Starost: _____ let

Stopnja izobrazbe: _____

V kateri dejavnosti gospodarstva posluje vaše podjetje?

Koliko zaposlenih je v podjetju, v katerem ste zaposleni?

I. Jezikovno znanje

1. Ali je bilo znanje vsaj enega tujega jezika pogoj za vašo sedanjo zaposlitev? DA / NE

Katere tuje jezike govorite?

2. Kje ste se naučili tujih jezikov? Izberite do dva odgovora.

- a) Šolski sistem
- b) Samoplačniški tečaji
- c) Izobraževanja preko podjetja
- d) Samostojno učenje
- e) Na potovanjih v tujini.
- e) Drugo:

3. Ali menite, da slovenski šolski sistem zagotavlja kvalitetno jezikovno izobraževanje? DA / NE

4. Ali vam je znanje tujih jezikov kdaj pripomoglo k novi delovni priložnosti? DA / NE

II. Jezikovna raznolikost

5. Kaj menite o jezikovni raznolikosti?

6. Ali ste seznanjeni z ukrepi in programi, ki jih Evropska unija izvaja za spodbujanje jezikovne raznolikosti (npr. materni jezik+2, Erasmus+) ? DA / NE

Če ste odgovorili z da, naštejte katere poznate.

7. Obkrožite, v kolikšni meri se strinjate z naslednjimi trditvami, pri čemer je 1 = nikakor se ne strinjam, 5 = popolnoma se strinjam.
- a) Prednost jezikovne raznolikosti je spoznavanje tujih jezikov in kultur. 1 2 3 4 5
 - b) Prednost jezikovne raznolikosti je raznovrstnost samega prebivalstva. 1 2 3 4 5
 - c) Prednost jezikovne raznolikosti je bogata jezikovna dediščina. 1 2 3 4 5
 - č) Prednost jezikovne raznolikosti je izboljšanje konkurenčnosti podjetij in oseb. 1 2 3 4 5
 - d) Jezikovna raznolikost lahko izboljša možnosti za zaposlitev tako doma kot v tujini. 1 2 3 4 5
 - e) Zaradi jezikovne raznolikosti lahko boljše izkoristimo priložnosti, ki nam jih ponuja EU oziroma svet (področje izobraževanja, pridobivanja finančnih sredstev itd.). 1 2 3 4 5
 - f) Jezikovna raznolikost lahko povzroči komunikacijsko vrzel med ljudmi iz različnih držav. 1 2 3 4 5
 - g) Jezikovna raznolikost lahko povzroči socialne razlike med prebivalci z znanjem tujih jezikov in prebivalci, ki tega znanja nimajo. 1 2 3 4 5
 - h) Jezikovna raznolikost povzroča dodatne stroške, ki nastanejo s prevajanjem uradnih dokumentov, zakonov, saj morejo biti prevedeni v vse uradne jezike Evropske unije. 1 2 3 4 5
 - i) Jezikovna raznolikost je lahko ovira pri mednarodnem sodelovanju občin, podjetij in drugih institucij. 1 2 3 4 5
 - j) Jezikovna raznolikost lahko pripelje do izpostavljanja oziroma uporabe jezikov večjih narodov, ki naj bi bili večvredni zaradi večjega števila govorcev. 1 2 3 4 5

III. Ponovno ocenite z oceno od 1 – 5. (1 = nikakor se ne strinjam, 5 = popolnoma se strinjam)

8. Ali menite, da Evropska unija nameni dovolj sredstev in uresniči dovolj programov za spodbujanje jezikovne raznolikosti? 1 2 3 4 5
- Ali menite, da so jeziki pomembni za uspešno podjetništvo? 1 2 3 4 5
- Ali menite, da je v vašem podjetju pomembno znanje jezikov? 1 2 3 4 5
- Ali podjetje v katerem ste zaposleni nameni dovolj sredstev za jezikovno izobraževanje? 1 2 3 4 5

IV. Poslovanje v tujini

9. a) Ali podjetje v katerem ste zaposleni posluje v tujini? DA / NE

b) Če ste odgovorili z da, s katerimi trgi posluje in v katerem jeziku poteka poslovanje s temi podjetji:

DRŽAVA	JEZIK POSLOVANJA

10. Ali s kakšnim tujim trgom komunicirate v jeziku manjših narodov (npr. slovenskem, češkem, slovaškem)? DA / NE

a) Če ste odgovorili z da, navedite, v katerem jeziku.

b) Če ste odgovorili z ne, navedite jezik/e, ki ga/jih običajno uporabljate za komunikacijo s tujimi podjetji.

11. Ali ste zaradi evropske jezikovne raznolikosti kdaj imeli dodatne stroške s prevajanjem (npr. pri vstopu na tuj trg, navodila oziroma deklaracije na izdelku)?

DA / NE

12. Ali ste kdaj imeli težave pri komunikaciji v tujini ali s tujimi strankami? DA / NE

Če ste obkrožili da, zakaj je prihajalo do težav?

Zahvaljujem se Vam za sodelovanje!